

*Stratejik
Plan
2014 - 2019*

MARMARA
BELEDİYELER
BİRLİĞİ

STRATEJİK
PLAN
2014
2019

İÇİNDEKİLER

MİSYONUMUZ.....	4
VİZYONUMUZ.....	5
İLKELERİMİZ	5
STRATEJİK AMAÇLARIMIZ VE HEDEFLERİMİZ	6
1.1. MARMARA BÖLGESİ'NE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER	8
1.1.1. Bölgenin Coğrafi Yapısı.....	9
1.1.2. Bölgenin Genel Özellikleri ve Alt Bölgeler	10
1.1.2.1. Trakya.....	11
1.1.2.2. Kuzey Marmara.....	11
1.1.2.3. Güney Batı Marmara	11
1.1.2.4. Güney Doğu Marmara	12
1.1.3. Nüfus Yapısı	12
1.1.4. Ekonomik Yapısı.....	14
1.1.5. Eğitim.....	16
1.1.6. Sağlık	18
1.1.7. Turizm.....	19
1.1.8. Afet Yönetimi	20
1.1.9. Çevre Yönetimi.....	22
1.1.10. Ulaşım Yönetimi.....	23
1.1.11. Bölge Planlaması	25
1.2. TÜRKİYE'DE BELEDİYE BİRLİKLERİ VE BİRLİK OLMA RUHU.....	26
1.2.1. Birlik Olma Ruhu, Anlamı ve Önemi	27
1.2.2. Belediye Birlikleri'nin Kuruluşu	28
1.2.3. Belediye Birliklerinin Yetki ve Sorumlulukları	29
1.2.4. Belediye Birliği Türleri ve Bölge Belediye Birlikleri	29
1.2.5. Marmara Belediyeler Birliği (MBB) ve Kuruluşu	31
1.2.6. Uluslararası İlişkilerde Belediye Birliklerinin Rolü ve Marmara Belediyeler Birliği.....	32

1.3. MARMARA BELEDİYELER BİRLİĞİ'NİN ÜYELERİNE İLİŞKİN BİLGİLER	34
1.3.1. Marmara Bölgesi Belediyelerine Dair Bilgiler ve Birliğe Üyelik Durumu	35
1.3.2. İl Düzeyinde Üye Belediyelere İlişkin Bilgiler	38
1.3.2.1. Balıkesir	38
1.3.2.2. Bilecik	39
1.3.2.3. Bursa	40
1.3.2.4. Çanakkale	41
1.3.2.5. Edirne.....	42
1.3.2.6. İstanbul	43
1.3.2.7. Kırklareli.....	45
1.3.2.8. Kocaeli	46
1.3.2.9. Sakarya.....	47
1.3.2.10. Tekirdağ	48
1.3.2.11. Yalova	49
1.3.2.12. Bolu.....	50
1.3.2.12. Düzce.....	50
1.3.3. Marmara Bölgesi'ndeki Diğer Belediye Birlikleri.....	51
1.4. KURUMA İLİŞKİN BİLGİLER.....	52
1.4.1. Kuruluş ve Tarihi Gelişimi.....	53
1.4.2. Yetki, Görev ve Sorumluluklar	53
1.4.3. Yönetim Yapısı	54
1.4.3.1. Organlar	54
1.4.3.2. Hizmet Birimleri.....	56
1.4.4. İnsan Kaynakları	57
1.4.5. Mali Yapı	58
1.4.6. Teknolojik Altyapı.....	59
1.4.7. Fiziki Kapasite ve Donanım	59

MİSYONUMUZ

Misyonumuz; araştırmak, bilinç oluşturmak, paylaşmak ve desteklemektir.

- * Yerel yönetim konusunda dünyadaki gelişmeleri ve iyi uygulama örneklerini **araştırmak**
- * Demokratik ve sürdürülebilir Şehir yönetiminin oluşmasına, çevrenin, doğanın ve tarihi değerlerin korunmasına yönelik **bilinç oluşturmak**
- * Bilgi, deneyim ve kaynakları **paylaşmak**
- * Yerel yönetimlerin kurumsal kapasite geliştirme çabalarını **desteklemek**

VİZYONUMUZ

Yerel yönetimler ve şehircilik alanında küresel ölçekte değer üreten, öncü ve tercih edilen bir kurum olmak.

İLKELERİMİZ

- * Kalite
- * Liderlik
- * Sürdürülebilirlik
- * Saygınlık
- * Adil Olmak
- * Yönetişim
- * Sosyal Sorumluluk
- * Şeffaflık

STRATEJİK AMAÇLARIMIZ VE HEDEFLERİMİZ

1. Belediyelerin kurumsal kapasitelerini geliştirmek.
2. Yerel, bölgesel ve küresel işbirlikleri geliştirmek ve güçlendirmek.
3. Sürdürülebilir çevre yönetimini desteklemek ve çevre bilinci oluşturmak.
4. Yerel yönetimler ve şehircilik alanında politika geliştirmek, iyi uygulamaları araştırmak ve paylaşmak.
5. Paydaşlarımız arasında güçlü iletişim ağı kurmak ve geliştirmek.
6. Kurumsal yapımızı güçlendirmek ve sürekli gelişimi sağlamak.

1. Belediyelerin kurumsal kapasitelerini geliştirmek.

Hedef 1: Her yıl en az 1 adet eğitim ihtiyaç analizi konulu çalıştay düzenlemek.

Hedef 2: Eğitim hizmetlerimizi üye il belediyelerimizin tamamında gerçekleştirmek.

Hedef 3: 2018 yılı sonuna kadar "E-Yerel Yönetim Akademisi"ni faaliyete geçirmek.

Hedef 4: 2018 yılı sonuna kadar "Yönetim Geliştirme Merkezi"ni faaliyete geçirmek.

Hedef 5: Her yıl en az 5 üye belediye ile hizmet protokolü imzalamak.

Hedef 6: Her yıl MAKİP çerçevesinde en az bir eğitim düzenlemek.

Hedef 7: Her yıl MAKİP çerçevesinde en az bir tatbikat düzenlemek.

2. Yerel, Bölgesel ve Küresel İşbirliklerini Geliştirmek ve Güçlendirmek.

Hedef 1: Her yıl en az 3 işbirliği protokolü imzalamak.

Hedef 2: Her yıl uluslararası kuruluşlarla en az bir ortak çalışma/etkinlik yapmak.

Hedef 3: Kurum dışı kaynak ve fonlar kullanılarak 1 proje yapmak.

Hedef 4: Her yıl en az 3 uluslararası yerel yönetim kuruluşunu ziyaret etmek.

3. Sürdürülebilir Çevre Yönetimini Desteklemek ve Çevre Bilinci Oluşturmak.

Hedef 1: Her yıl çevre yönetimi ve doğal kaynakların korunmasına yönelik en az 1 etkinlik düzenlemek.

Hedef 2: Her yıl çevre alanında en az 1 proje geliştirmek ve paylaşmak.

Hedef 3: Her yıl çevre alanında en az 1 yayın hazırlamak ve paylaşmak.

4. Yerel Yönetimler ve Şehircilik Alanında Politika Geliştirmek, İyi Uygulamaları Araştırmak ve Paylaşmak.

Hedef 1: Her yıl örnek uygulamaların ödüllendirildiği ve desteklendiği bir etkinlik düzenlemek.

Hedef 2: Her yıl en az 5 doktora ve 5 yüksek lisans programını desteklemek.

Hedef 3: Her yıl en az 1 araştırma yayınlamak.

Hedef 4: Her yıl en az 1 etkinlik düzenlemek.

Hedef 5: 2019 yılı sonuna kadar "Turgut Cansever Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi"ni kalıcı bir mekâna kavuşturmak.

Hedef 6: Her yıl MBB Kültür Yayınları bünyesinde süreli ve süresiz en az 12 yayın yayınlamak.

Hedef 7: 2018 yılı sonuna kadar "Şehir Teknolojileri ve İnovasyon Merkezi"ni faaliyete geçirmek.

Hedef 8: 2018 yılı sonuna kadar en az 1 mukayese önerisi geliştirmek.

5. Paydaşlarımız Arasında Güçlü İletişim Ağı Kurmak ve Geliştirmek.

Hedef 1: Her yıl MBB platformlarını en az 2'ser kez toplamak.

Hedef 2: 2019 yılı sonuna kadar MBB üyesi tüm belediyeleri en az 1 kez ziyaret etmek.

Hedef 3: Her yıl en az 1 kez belediye başkanlarını bir araya getiren toplantı düzenlemek.

Hedef 4: Her yıl meclis ihtisas komisyonlarını en az 1 kez toplamak.

Hedef 5: Her yıl öğretmenlerimizle en az 1 kez toplantı düzenlemek.

Hedef 6: Her yıl en az 2 belediye birliğini ziyaret etmek.

Hedef 7: Her yıl en az 1 kez faaliyet ve etkinliklerimizi içeren bülten hazırlayıp bülteni paydaşlara ulaştırmak.

6. Kurumsal Yapımızı Güçlendirmek.

Hedef 1: Kurum çalışanlarından her birine yılda en az 30 saat eğitim vermek.

Hedef 2: Çalışan memnuniyet oranını 2019 yılı sonu itibarıyla en az %80 seviyesinde tutmak.

Hedef 3: 2019 yılı sonuna kadar kurum alacaklarının tahsilat oranını %90 seviyesine yükseltmek.

Hedef 4: 2019 yılı sonuna kadar bütçe gerçekleştirme oranını %90 seviyesine yükseltmek.

Hedef 5: Her yıl kurum dışı kaynak ve fonların bütçe içindeki payını %1 seviyesine yükseltmek.

Hedef 6: 2019 yılı sonuna kadar MBB'de yüksek lisans ve doktoralı çalışan sayısını %40 seviyesine çıkarmak.

Hedef 7: 2019 yılı sonuna kadar işlevsel bir arşiv sistemi kurmak.

Hedef 8: Her yıl çalışanların yetkinlik analizi çalışmasını tekrarlamak ve paylaşmak.

Hedef 9: 2018 yılı sonuna kadar mevzuat bilgilendirme sistemini kurmak.

1.1.

MARMARA BÖLGESİ'NE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Marmara Belediyeler Birliği yoğun olarak Marmara Bölgesi'nde faaliyet göstermektedir. Marmara Bölgesi, 14 milyonu aşan nüfusu itibarıyla Türkiye'nin en yoğun ve dinamik şehri İstanbul'u sınırları içerisinde barındıran, kültürel ve ekonomik anlamda Türkiye'nin merkezi konumunda yer almaktadır. Toplamda 23 milyonu aşan nüfusu ile Marmara Bölgesi, Türkiye nüfusunun yaklaşık %30'unu barındırmaktadır. Nüfus yoğunluğu bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde olmasının yanı sıra sanayi tesislerinin sayısı, enerji tüketiminin yoğunluğu, turizm gelirlerinin üstünlüğü ve ulaşım ağının gelişmişliği gibi bir çok bakımdan Türkiye'nin fark yaratan bölgesidir.

Bölgenin yüz ölçümü ise 67.306 km²'dir ve bu açıdan Türkiye'nin %8.5'ini oluşturmaktadır. Coğrafi bölgeler içinde altıncı büyüklüğe sahiptir.

1.1.1. Bölgenin Coğrafi Yapısı

Türkiye'nin kuzeybatı bölümünü oluşturan Marmara Bölgesi, adını etrafını çevrelediği Marmara Denizi'nden almıştır. Bölge, batıda Trakya'dan doğuda Adapazarı Ovası ile Bilecik'in doğusuna kadar uzanmaktadır. Bölgenin güney sınırı Kazdağı'ndan başlayarak Balıkesir Ovası'nı içine almakta ve Uludağ'ın güneyinden geçmektedir.

Marmara Bölgesi, yüksekliği en az olan bölgemizdir. Dağlar Karadeniz Bölgesi'nde olduğu gibi yüksek sıralar halinde değildir. Anadolu yakasında Samanlı, Biga Dağları, Mudanya Tepelikleri, Kocaeli Platosu yer almaktadır. Trakya'daki yükseltiler ise kuzeyde Yıldız, güneyde Işıklar ve Kuru dağlarıdır. Bu dağlar arasındaki çukurlukta Ergene Havzası uzanmaktadır. Bölgenin güneyinde verimli ovalar bulunmaktadır. Bunlar, Yenişehir, İnegöl, Bursa, Karacabey ve Gönen ovalarıdır.

Bursa'daki Uludağ, bölgenin en yüksek noktasıdır (2543 m). Çöküntü ovalarının en çukur yerlerini Manyas, Uluabat, İznik, Sapanca gölleri kaplamaktadır. Deniz kıyılarında birçok körfez ve yarımada söz konusudur. Bunların başlıcaları Armutlu, Kapıdağ, Kocaeli, Çatalca, Biga ve Gelibolu yarımadalarıyla, Saros, Erdek, Bandırma, Gemlik ve İzmit körfezleridir. Bölge sık bir akarsu ağına sahiptir. En önemlileri Sakarya, Susurluk, Meriç ve Ergene'dir. İstanbul ve Çanakkale boğazları yalnız bölge için değil, bütün Türkiye için ulaşım ve stratejik yönden hayati önem taşımaktadır.

Marmara Bölgesi'nde, hem Akdeniz, hem Karadeniz ikliminin etkileri görülmektedir. İç kesimlere gidildikçe iklim sertleşmekte, kışlar çok soğuk ve karlı geçmektedir. Kara ikliminin ortaya çıktığı bu yerler bozkır özellikleri gösterirken yükseklerde ormanlar bulunmaktadır. Makiler ise, kıyı kesiminin karakteristik bitki örtüsü olarak görülmektedir.

Marmara Bölgesi, coğrafi özellikleri bakımından kendi içinde 4 ana bölüme ayrılmaktadır. Bunlar, "Kocaeli-Çatalca", "Yıldız Dağları", "Ergene" ve "Güney Marmara" bölümleridir.

Kocaeli-Çatalca bölümü, Adapazarı ovasının doğusundan, Silivri'ye kadar devam ederek Çatalca ve Kocaeli yarımada- larını kapsamaktadır. Bu yarımadalar, 150-200 m. yüksekliğe sahip birer platodur. Karadeniz kıyılarında, Karadeniz iklimi ve buna bağlı olarak gür ormanlar görülmektedir. Marmara kıyılarında, makilerin görüntüsü Akdeniz iklimini hatırlatsa da buralar da yaz sıcaklıkları düşük olmaktadır.

Yıldız Dağları bölümü, Marmara Bölgesi'nin kuzeybatısında, Karadeniz'e paralel olarak uzanan Yıldız Dağları ile kap- lanmıştır. Yıldız Dağları, Çatalca Platosu'ndan Bulgaristan sınırına kadar uzanmaktadır. Çok yüksek olmayan (1030 m) dağların kuzey yamaçlarında Karadeniz iklimi görülmekte ve ormanlar geniş yer kaplamaktadır. Dağların güneye bakan yamaçlarında yağış azalmakta ve ormanlar seyrekleşerek alçalarda bozkırlar ortaya çıkmaktadır.

Ergene bölümü, kuzeyde Yıldız Dağları, güneyde Korudağ ve Tekirdağ arasında bir çanak şeklinde uzanan Ergene Havzası'nı kapsamaktadır. Marmara Bölgesi'nin en soğuk, en az yağış alan ve bitki örtüsü en fakir bölümüdür. Hâkim bitki örtüsü bozkırdır. Ancak yer şekillerinin uygunluğu ve topraklarının verimli olması, buranın önemli bir tarım alanı olmasını sağlamaktadır.

Güney Marmara bölümü, Gelibolu Yarımadası, Gökçeada ve Bozcaada'yı içine alarak, Bilecik'in doğusuna kadar uzan- maktadır. Orta yükseklikteki dağlar ve tepelikler ile bunların arasındaki verimli ovalar, başlıca yer şekilleridir. Dağların en yükseği Uludağ'dır (2543 m). Yenişehir, Bursa ve Karacabey ovaları zengin birer tarım alanıdır. Bölümün kuzeyinde Gelibolu, Kapıdağ, Armutlu yarımadalara, batısında Biga yarımadası yer almaktadır. Kuş Gölü dünyaca ünlü milli park alanıdır. Ulubat ve İznik, diğer göllerdir. Kıyıya yakın yerlerde Akdeniz iklimi görülse de iç kesimlerde şiddetli kışlar yaşanmaktadır.

1.1.2. Bölgenin Genel Özellikleri ve Alt Bölgeler¹

İstanbul hariç tutulduğunda Marmara Bölgesi, coğrafi ve diğer özellikleri bakımından Trakya, Kuzey Marmara, Gü- ney Batı Marmara ve Güney Doğu Marmara olmak üzere dört alt bölgeye ayrılabilir. Buna göre, Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ illeri Trakya; Kocaeli ve Sakarya illeri Kuzey Marmara; Çanakkale ve Balıkesir illeri Güney Batı Marmara; Bursa, Yalova ve Bilecik illeri ise Güney Doğu Marmara Alt Bölgesi kapsamında değerlendirilmektedir.

1 * Bu kısmın yazılmasında "1/100.000 Ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı Raporu"ndan yararlanılmıştır.

1.1.2.1. Trakya

Trakya, Türkiye'nin batı ülkeleriyle bağlantı noktasıdır. Ülkemizin, Yunanistan ve Bulgaristan'a kara ve demir yollarıyla bağlantısı Trakya üzerinden sağlanmaktadır.

Trakya'nın kuzeyinde Istranca Dağları, güneyinde Işık (Ganos) Dağları ve orta kesimlerinde Ergene Havzası bulunmaktadır. Bu aynı zamanda Trakya için üç farklı coğrafi alanı ifade etmektedir. Ergene Havzası içinde ülkenin önemli ulaşım altyapı bağlantılarından olan TEM, E-5 ve İstanbul-Edirne demiryolu hatları bulunmaktadır. Bu ulaşım aksları sanayi sektörünün gelişiminde, nüfus hareketlerinde ve kentsel ilişkiler üzerinde etkili olmaktadır. Güneyde yer alan ve aynı zamanda Yunanistan sınırını oluşturan Meriç Nehri üzerinde nitelikli tarım yapılan araziler bulunmaktadır. Gelibolu Yarımadası komşuluğunda kalan kesim ise ılıman iklim özellikleri gösteren, tarımsal ve kıyı faaliyetleri gerçekleştiren ve çevresi ile ilişki kurma potansiyeli yüksek olan bir alan görünümündedir. Kuzeydeki Istranca Dağları ve Karadeniz kıyı kesiminde ormanlık ve hayvancılık faaliyetleri yoğunlaşmıştır. Bu kesimin sert iklim özelliklerinin hâkim olduğu ve çevresi ile zayıf ekonomik ilişkiler içinde bulunduğu görülmektedir.

1.1.2.2. Kuzey Marmara

Kocaeli ve Sakarya illerini kapsayan Kuzey Marmara, Türkiye'de en yoğun sanayileşmenin gözlemlendiği bölgedir. Sanayi tesisleri İzmit Körfezi çevresinde ve TEM ile E-5 yolları boyunca dizilmekte olup, özellikle Gebze ve Dilovası'nda yoğunlaşmıştır. Sakarya ise tarımsal özellik göstermekle birlikte yoğun sanayileşme sürecine girmiştir. Kuzeyde yer alan Karadeniz kıyıları turizme elverişli alanlar olup, özellikle Kandıra, Karasu ve Kocaeli kıyılarında doğal plajlar bulunmaktadır. Bunun altında ise İzmit-Adapazarı sanayi aksı yer almaktadır. Her ne kadar Kuzey Marmara yoğun bir sanayileşme alanı olarak görülsede, tarım sektörünün payı azımsanmayacak düzeydedir. Özellikle Adapazarı Ovası'nda, Marmara Bölgesi'nin ve İstanbul'un sebze ve meyve ihtiyacını karşılamak üzere üretim yapılan önemli tarımsal alanlar bulunmaktadır.

1.1.2.3. Güney Batı Marmara

Çanakkale ve Balıkesir illeri, Güney Batı Marmara alt bölgesini oluşturmaktadır. Bu illerin %40'ının orman ve %35'inin de tarım alanlarından oluşması, ekonomik yapısının tarıma ve tarıma dayalı sanayi üzerine kurulmasına neden olmuştur. Balıkesir'in Bandırma Limanı, sahip olduğu demiryolu hattı ile yurt içi ve yurt dışı ticaret hareketlerinde önemli bir bağlantı noktası oluşturmaktadır. Gelibolu, Truva, Kazdağı, Edremit Körfezi ve Marmara adaları yöresinin önemli kültür ve turizm eksenleridir.

1.1.2.4. Güney Doğu Marmara

Bursa, Yalova ve Bilecik İlleri'nin oluşturduğu Güney Doğu Marmara alt bölgesinde her ne kadar tarım ve orman alanları yaygın ise de Bursa il merkezinden başlayan ve batıya doğru Karacabey, Mustafakemalpaşa ve Susurluk üzerinden Balıkesir il merkezine ulaşan bir sanayi aksı ile yine Bursa il merkezinden doğuya doğru İnegöl ve Bozüyük üzerinden Eskişehir'e ulaşan diğer bir sanayi aksı bulunmaktadır. Yalova ili anılan akslarla İzmit Körfezi arasında konumlanmakta iken, Bilecik ili Bozüyük ilçesini de kapsayarak, Kuzey Marmara sanayi aksı üzerinde bulunan Sakarya iline komşu olmaktadır. Alt Bölgenin doğu ve batı kesimleri tarım ve orman alanlarından, kuzeydeki sahil kesimleri ise genelde turistik yerleşimlerden oluşmakta ve ikincil konutları içermektedir. Manyas Gölü (Kuş Cenneti), Uluabat Gölü, Uludağ, İznik Gölü ve Bursa şehri yörenin önemli kültür turizm eksenlerindedir.

Coğrafi yapı itibarıyla Marmara Bölgesi değerlendirildiğinde birbirine zıt iki unsuru bünyesinde barındırdığı görülmektedir. Bunlar sanayi ve korunması gereken doğal değerlerdir. Bölge, sanayi tesisleri için uygun ortam sunmaktadır. Bu açıdan sanayileşme yoğun bir şekilde devam etmektedir. Aynı zamanda ülkenin verimli tarım arazilerinin ve ormanlık alanlarının önemli bir kısmının bu bölgede olduğu da bir gerçektir. Dolayısıyla, bölgedeki sınırlı gelişimin planlı bir şekilde desantralize edilmesi, çevre değerlerinin korunması ve sürdürülebilir gelişme ilkelerine uygun bir ekonomik kalkınmanın sağlanması en temel önceliklerden biri olarak nitelendirilebilir.

1.1.3. Nüfus Yapısı

Marmara Bölgesi, ülkede nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölgedir. Kilometrekareye düşen kişi sayısı Türkiye genelinde 98 kişi/km² iken, Marmara Bölgesi'nde 319 kişi/km²'dir. Ülkemizin nüfus yoğunluğu en yüksek iki ili İstanbul (2.650 kişi/km²) ve Kocaeli (462 kişi/km²) bu bölgededir.

Tablo 1: İllere Göre Nüfus Bilgileri (2013)

	İl- İlçe Merkezleri	%	Belde ve Köyler	%	Toplam	Bölge nüfusuna Oranı	Ülke Nüfusuna Oranı
Türkiye Geneli	70.034.413	91	6.633.451	9	76.667.864	-	100,0
Marmara Bölgesi	22.648.649	98	554.078	2	23.202.727	-	30,3
Balıkesir	1.162.761	100	-	-	1.162.761	5	1,5
Bilecik	160.798	77	48.090	23	208.888	1	0,3
Bursa	2.740.970	100	-	-	2.740.970	12	3,6
Çanakkale	288.770	57	213.558	43	502.328	2	0,7
Edirne	279.508	70	119.074	30	398.582	2	0,5
İstanbul	14.160.467	100	-	-	14.160.467	61	18,5
Kırklareli	232.309	68	108.250	32	340.559	1	0,4
Kocaeli	1.676.202	100	-	-	1.676.202	7	2,2
Sakarya	917.373	100	-	-	917.373	4	1,2
Tekirdağ	874.475	100	-	-	874.475	4	1,1
Yalova	155.016	70	65.106	30	220.122	1	0,3

Kaynak: TÜİK

2013 yılı nüfus kayıt bilgilerine göre ülkemiz nüfusunun %30,3'ü (23.202.727) Marmara Bölgesi'nde, %18,5'i (14.160.467) İstanbul'da ikamet etmektedir. Bursa, nüfus açısından ülkenin dördüncü büyük, bölgenin ise ikinci büyük ili olup 2.740.970 kişilik nüfus ile Türkiye'nin %3,6'sını sınırları içerisinde bulundurmaktadır.

İl ve ilçe merkezlerinde ikamet eden nüfus açısından değerlendirildiğinde, Marmara Bölgesi'nde 6 Büyükşehir'de (Ba-

İkiesir, Bursa, İstanbul, Kocaeli, Sakarya ve Tekirdağ) nüfusun tamamı (%100) il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır. Marmara Bölgesi'nin il ve ilçe merkezinde ikamet etme oranı en düşük ili %57 ile Çanakkale olup, ikinci sırada %68 ile Kırklareli yer almaktadır.

Tablo 2: Marmara Bölgesi Göç Verileri (2012-2013)

	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
İstanbul	437.922	371.601	66.321	4,7
Batı Marmara	118.803	99.543	19.260	5,9
Doğu Marmara	220.469	173.425	47.044	6,6
Bölge Toplamı	777.194	644.569	132.625	-

Kaynak: TÜİK

Marmara Bölgesi ülkenin en çok göç alan bölgesidir. İstanbul'un göç alma hızı her ne kadar geçmişe oranla düşüştü olsa da hâlihazırda en hızlı göç alan şehir konumundadır. İstanbul dışındaki kentlerin göç alma hızı ise günden güne artmaktadır.

Tablo 3: Marmara Bölgesinin Göç Aldığı Bölgeler (2012-2013)

	Göç Alma							
	Türkiye	Oran %	İstanbul	Oran %	Batı Marmara	Oran %	Doğu Marmara	Oran %
İstanbul	371.601	17,5	-	-	41.838	35,2	57.251	26,0
Batı Marmara	99.543	4,7	32.370	7,4	-	-	14.419	6,5
Ege	189.098	8,9	34.310	7,8	15.723	13,2	26.675	12,1
Doğu Marmara	173.425	8,2	49.572	11,3	13.113	11,0	-	-
Batı Anadolu	200.077	9,4	26.190	6,0	6.808	5,7	18.908	8,6
Akdeniz	219.509	10,3	36.989	8,4	6.744	5,7	15.532	7,0
Orta Anadolu	132.541	6,2	25.316	5,8	4.205	3,5	9.605	4,4
Batı Karadeniz	187.639	8,8	70.479	16,1	9.239	7,8	21.409	9,7
Doğu Karadeniz	114.398	5,4	47.054	10,7	4.061	3,4	15.906	7,2
Kuzeydoğu Anadolu	111.784	5,3	31.477	7,2	5.877	4,9	16.384	7,4
Ortadoğu Anadolu	134.247	6,3	39.104	8,9	5.341	4,5	12.451	5,6
Güneydoğu Anadolu	188.592	8,9	45.601	10,4	5.854	4,9	11.929	5,4
TOPLAM	2.122.454	100	438.462	100	118.803	100	220.469	100

Kaynak: TÜİK

%17,5'lik göç alma hızı ile en yüksek göç alma hızına sahip olan İstanbul'a en çok göç %16,1 ile Batı Karadeniz Bölgesi'ndendir. Bunu %11,3 ile Doğu Marmara, %10,9 ile Doğu Karadeniz takip etmektedir.

Batı Marmara'nın göç alma değerleri incelendiğinde, %35,2'lik İstanbul'dan gelen göçün ardından %13,2 seviyesinde Ege'den ve %11 seviyesinde Doğu Marmara'dan gelen göç dikkati çekmektedir.

Doğu Marmara'nın aldığı göçler ise, %26 seviyesindeki İstanbul liderliğinin ardından %12,1 hızında Ege ikinci sırada yer almaktadır. Bunun yanı sıra üçüncü olarak Doğu Marmara'nın aldığı en fazla göç %9,7 ile Batı Karadeniz Bölgesi'ne ait olmaktadır.

1.1.4. Ekonomik Yapısı

Marmara Bölgesi ekonomik açıdan da ülkenin en gelişmiş bölgesidir. Ekonomik faaliyetlerin başında sanayi, ticaret, turizm, tarım ve finans gelmektedir. Bu durum doğal olarak vergi ödemelerine de yansımaktadır.

Tablo 4: Marmara Bölgesi illerinin ödedikleri vergi ve aldıkları kamu yatırım miktarları (2012)

İLLER	İllere Yapılan Kamu Yatırım Miktarı (bin TL)	Kişi Başına Düşen Kamu Yatırım Miktarı (TL)	İlde Tahsil Edilen Vergi Miktarı (bin TL)	Kişi Başına Tahsil Edilen Vergi Miktarı (TL)
Balıkesir	303.386	263	1.322.514	1.146
Bilecik	43.897	215	160.297	786
Bolu	96.735	350	254.858	922
Bursa	452.297	171	6.037.384	2.276
Çanakkale	220.887	454	651.795	1.340
Edirne	156.444	392	588.369	1.473
İstanbul	2.559.243	188	123.759.557	9.084
Kırklareli	123.329	363	348.470	1.024
Kocaeli	217.842	136	36.025.725	22.492
Sakarya	293.606	330	741.383	834
Tekirdağ	120.266	145	2.800.416	3.375
Yalova	37.078	180	284.236	1.376
TÜRKİYE	22.844.249	404 (Türkiye Ortalaması)	277.871.975	1.418 (Türkiye Ortalaması)

Kaynak: Maliye Bakanlığı, TÜİK, Maliye Bakanlığı, 2012

2012 yılında Marmara Bölgesi'nin ekonomik açıdan en büyük illeri olan İstanbul ve Kocaeli toplam vergi miktarının %57'lik kısmını karşılamaktadırlar. Marmara Bölgesi ise toplamda Türkiye genelinin vergi miktarının %62'lik kısmıyla vergi gelirlerinin çoğunluğunu karşılamaktadır. Buna karşılık Marmara Bölgesi Türkiye geneli toplam 22.844.249.000TL'lik kamu yatırımından %20 oranında pay sahibi olmuştur. Kişi başına pay edilen kamu yatırımları Türkiye ortalaması 404 TL iken, bu ortalamayı Marmara Bölgesi'nde yalnızca Çanakkale ili geçmiş görünmektedir. Kalkınma planlarına göre kalkınmak için daha fazla kaynağa ihtiyacı olan diğer bölgeler, bir bakıma Marmara Bölgesi'nin dinamizmi ile finanse edilmektedir.

Marmara Bölgesi'nde kişi başına gerçekleştirilen kamu yatırımları en düşük il, aynı zamanda kişi başı vergi tahsilatı en yüksek il olan Kocaeli'dir. Kişi başı kamu yatırımları en yüksek il ise Türkiye ortalamasının da üzerine çıkan Marmara Bölgesi'ndeki tek il Çanakkale'dir.

Bölgenin ekonomik durumunu gösteren bir diğer veri ise ihracat rakamlarıdır.

Tablo 5: Bölgenin İhracat Verileri (2013)

BÖLGE ADI	İhracat Miktarı (bin USD)
Türkiye	151.800.486
İstanbul	70.680.716
Batı Marmara	1.644.717
Doğu Marmara	27.394.169

Kaynak: TÜİK ve Türkiye İhracatçılar Meclisi.

Marmara Bölgesi'nden 2008 yılında 79.437.527.000 ABD Doları değerinde ihracat yapılmış ve bu rakam ülke geneli ihracatının %62,2'sini oluşturmuştur. 2013 yılında ise Marmara Bölgesi'nin ihracat miktarı 99.719.602.000 ABD Doları seviyesindedir ve ülke geneli ihracat miktarının %65,6'sını oluşturmaktadır. İstanbul'un ülke genelindeki payı %46,5 iken, Marmara Bölgesi'ndeki toplam ihracatın da %70,8'i İstanbul tarafından gerçekleştirilmektedir.

Bölgedeki sanayi tesisleri, kuzeyde Lüleburgaz-Çorlu-Çerkezköy-İstanbul-Kocaeli-Sakarya, güneyde ise Bandırma-Bursa-Bozüyük aksında yoğunlaşmakla birlikte, Bölge'nin diğer illerinde de yaygın sanayi faaliyetleri söz konusudur.

Marmara Bölgesi, sanayinin yanında tarımsal üretim açısından da yoğun bir bölgedir. Yüzölçümüne göre ekili-dikili alan oranı fazladır. Diğer bölgelere oranla tarımsal alanlarının küçük olmasına rağmen, Bölge'nin sahip olduğu iklim avantajı ve tarımda kullanılan tekniklerin etkisiyle tarımsal üretim miktarı yüksektir.

Tablo 6: MBB Üyesi İllerin Tarımsal Üretim Verileri

BÖLGE ADI	Toplam işlenen tarım alanı	Organik Bitkisel Üretim	
	(hektar)	(hektar)	(ton)
Türkiye	20.578.638	769.014	1.620.466
İstanbul	68.192	219	940
Tekirdağ	311.162	291	1.516
Edirne	286.228	*	*
Kırklareli	209.515	*	*
Balıkesir	329.837	7.871	3.639
Çanakkale	225.871	3.626	18.759
Bursa	223.218	41.867	10.046
Bilecik	76.391	145	2.090
Kocaeli	72.532	80	404
Sakarya	97.665	177	480
Bolu	117.302	29	567
Yalova	6.594	20	477

Kaynak: TÜİK, 2013

İşlenen tarım arazilerinin büyüklüğü açısından Marmara Bölgesi; Ege/Batı Anadolu, Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden sonra 4. sırada gelmektedir. Bitkisel üretim değerinde ise Akdeniz ve Ege/Batı Anadolu bölgelerinden sonra 3. sırada gelmektedir. Bu sıralama bilgileri, Marmara Bölgesi'nde bitkisel üretim değerinin işlenen tarım alanlarına oranla yüksek olduğunu göstermektedir. Özellikle yoğun tarım alanlarının bulunduğu Güney Marmara Bölgesi ve Trakya Bölgesi, Marmara Bölgesi'ndeki toplam işlenmiş tarım alanlarının %67,3'lük kısmını oluşturmaktadır.

Organik bitkisel üretim konusunda Bursa şehrinin çok yüksek değerlere sahip olduğu dikkatleri çekmektedir. Bursa, sahip olduğu 223.218 ha büyüklüğündeki işlenen toplam tarım alanının %18,8'lik kısmında organik bitkisel üretim gerçekleştirmektedir. Marmara Bölgesi'ndeki toplam organik bitkisel üretimin %77'sinin Bursa şehrine ait olduğu görülmektedir.

Marmara Bölgesi'nde işlemeli tarıma uygun arazilerin sınıfları ve miktarları ise şöyledir:

Tablo 7: Tarımsal Arazi Sınıflandırması (ha)

	I. Sınıf	II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf
İstanbul	6.843	64.208	35.708	38.188
Batı Marmara	266.581	964.141	647.257	304.150
Doğu Marmara	107.934	197.690	179.863	189.024
Marmara Bölgesi	381.358	1.226.039	862.828	531.362
Türkiye Geneli	5.086.087	6.772.873	7.282.763	7.425.045

Kaynak: Tarım Bakanlığı

Arazi sınıflamalarında ilk dört sınıf, işlemeli tarıma uygun arazi olarak kabul edilmektedir. Marmara Bölgesi'ndeki arazilerin en büyüğü 2. sınıf tarım arazileridir. 1. sınıf tarım arazileri ise 381.358 ha ile en küçük olanıdır. Türkiye genelinde ise en çok 4. sınıf tarım arazileri bulunmaktadır.

Öte yandan Marmara Bölgesi'nin iklim yapısı, yetiştirilen tarımsal ürünlerin de çeşitliliğini artırmaktadır. Buğday, mısır, ayçiçeği, zeytin, şeker pancarı, meyve ve sebzecilik yanında çiçekçilik ile bahçe bitkileri yetiştiriciliği de yapılmaktadır.

1.1.5. Eğitim

Marmara Bölgesi, eğitim hizmetleri açısından da, ülkenin en yoğun bölgesi konumundadır. İstanbul, tarihsel olarak yüksek öğrenim hizmetinin merkezi olma özelliğini günümüzde de sürdürmektedir. Özellikle son yıllarda gerçekleştirilen her şehre üniversite hamlesi Türkiye genelindeki üniversite sayısını 2009 rakamlarını (155 adet) yaklaşık %25 seviyesine çıkararak, devlet üniversiteleri ve vakıf üniversitelerinin toplamında 196 sayısına erişilmiştir.

Tablo 8: Yükseköğretim Kurumları (2014)

YÖK KURUMLARI	Devlet	Vakıf	Toplam
Türkiye Geneli	123	73	196
Marmara Bölgesi	22	39	61
Balıkesir	1	-	1
Bilecik	1	-	1
Bolu	1	-	1
Bursa	2	1	3
Çanakkale	1	-	1
Edirne	1	-	1
İstanbul	9	38	47
Kırklareli	1	-	1
Kocaeli	2	-	2
Sakarya	1	-	1
Tekirdağ	1	-	1
Yalova	1	-	1

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu, 2014

Türkiye'de toplam 123 devlet üniversitesi ve 73 adet vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 196 adet yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Marmara Bölgesi özellikle İstanbul'un bu bölgede olması nedeniyle Türkiye genelindeki üniversite sayısının %31'ini sınırları içerisinde bulundurmaktadır. İstanbul'un hâkimiyeti bölgedeki üniversite sayısının %77'sinin İstanbul'da olmasıyla açıklanabilmektedir.

Tablo 9: Yüksekokul, Lisans, Yüksek Lisans veya Doktora Mezunları

Bölge/İl	Yüksekokul, Lisans, Y.Lisans ve Doktora Mezunu	15+ Yaş Nüfusları	Oran (%)
Marmara	2.639.054	18.285.987	14,43
Balıkesir	113.612	956.471	11,88
Bilecik	19.249	168.839	11,40
Bolu	28.554	230.047	12,41
Bursa	265.266	2.133.304	12,43
Çanakkale	54.731	421.017	13,00
Edirne	41.301	335.311	12,32
İstanbul	1.730.650	10.905.443	15,87
Kırklareli	34.355	285.125	12,05
Kocaeli	171.399	1.275.493	13,44
Sakarya	77.072	709.803	10,86
Tekirdağ	78.789	688.794	11,44
Yalova	24.076	176.340	13,65

Kaynak: TÜİK, 2013

Yüksekokul, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora mezunu bireylerin sayısı 2013 TÜİK verilerine göre Marmara Bölgesi'nde 2.639.054 kişidir. 15 yaşüstü birey yüzdesi, nüfus miktarı üzerinden hesaplandığında, oranlar göstermektedir ki, Marmara Bölgesi'nde 15 yaş üstü bireylerin %14,4'ü Yüksekokul, Lisans, Yüksek Lisans veya Doktora mezunudur. Marmara Bölgesi'nde bulunan illerden Sakarya'nın %10,86 ile en düşük orana, İstanbul'un %15,87 ile en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir.

Bölgede yükseköğrenim hizmetlerinin dışında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından veya onun kontrolünde sunulan ilk ve orta öğretim hizmetleri de ülkenin geri kalanına nispetle oldukça iyi düzeydedir.

Tablo 9: Bölgedeki İllere Göre Derslik ve Öğretmen Başına Düşen Ortalama Öğrenci Sayısı

	İlköğretim		Ortaöğretim	
	Öğretmen başına öğrenci	Derslik başına öğrenci	Öğretmen başına öğrenci	Derslik başına öğrenci
Türkiye Geneli	39	30	16	31
Marmara Bölgesi (Ortalama)	36,5	25,5	14,7	27,6
İstanbul	50	43	19	37
Tekirdağ	45	28	18	29
Edirne	30	18	12	21
Kırklareli	35	20	15	28
Balıkesir	31	23	13	26
Çanakkale	29	18	12	22
Bursa	39	35	15	34
Bilecik	35	21	13	19
Bolu	31	23	13	24
Kocaeli	42	28	17	31
Sakarya	39	27	16	31
Yalova	32	22	13	29

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri 2012-2013

Hem ilköğretimde hem de ortaöğretimde, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayısının en yüksek olduğu il İstanbul'dur. İstanbul ili ortalamaları Türkiye geneli ve Marmara Bölgesi'nden yüksektir. Öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayısının en düşük olduğu iller ise Çanakkale ve Edirne'dir.

Marmara Bölgesi'nde ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde okullaşma oranı da Türkiye genelinden yüksektir.

Tablo 10: Marmara Bölgesi'ndeki İllere Göre Okullaşma Oranı

Okullaşma	İlköğretim (%)	Ortaöğretim (%)
Türkiye Geneli	98,80	70,06
Marmara Bölgesi (Ortalama)	99,06	82,05
Balıkesir	99,12	79,04
Bilecik	98,73	90,68
Bolu	98,23	91,71
Bursa	99,16	78,22
Çanakkale	98,72	84,67
Edirne	99,74	83,50
İstanbul	99,56	73,72
Kırklareli	99,26	85,32
Kocaeli	99,56	80,93
Sakarya	99,14	76,91
Tekirdağ	98,94	78,76
Yalova	98,57	81,14

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri 2012-2013

İlköğretimde okullaşma oranı en düşük il Yalova iken en yüksek il Kocaeli'dir. Orta öğretimde en düşük il İstanbul iken en yüksek il, yüzde 82,84 oranı ile Bilecik'tir.

1.1.6. Sağlık

Nüfusun önemli bir kısmının Marmara Bölgesi'nde yaşamasına paralel olarak birim sağlıkta tesisleşme miktarının Türkiye geneli ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Tek başına İstanbul değerlendirildiğinde, sağlıkta tesisleşme miktarı daha da düşmektedir.

Marmara Bölgesi, Türkiye genelinde bulunan toplam hastanelerin %27,7'sini barındırmaktadır. Sahip olduğu toplam 411 sağlık kurumunun %39,7'si özel sektör tarafından hizmet vermektedir. İstanbul'un özel hastane oranı %70,1 ile Marmara Bölgesi ve Türkiye geneli oranının hayli üzerinde yer almaktadır. 9 tanesi İstanbul'da bulunmak üzere, Marmara Bölgesi'nde 16 tane üniversite hastanesi bulunmaktadır.

Sağlık tesisleri yatak kapasitesi açısından değerlendirildiğinde Marmara Bölgesi ortalama yaklaşık 265 yatak ile ülke ortalaması seviyesindedir. Bilecik'te yüz bin kişiye düşen yatak sayısı 145 iken, bu sayının Bolu'da 503 olduğu görülmektedir.

Tablo 12: İllere Göre Hastane ve Yatak Sayısı Bilgileri

BÖLGE ADI	Kurum Sayısı	Yatak Sayısı	Yüzbin Kişi Başına Toplam Hastane Yatak Sayısı
Türkiye	1.483	200.072	265
İstanbul	223	32.235	233
Tekirdağ	19	1.815	213
Edirne	10	1.916	479
Kırklareli	8	791	232
Balıkesir	30	3.038	262
Çanakkale	15	1.326	269
Bursa	40	6.609	246
Bilecik	6	295	145
Kocaeli	24	3.887	238
Sakarya	20	1.700	188
Bolu	11	1.414	503
Yalova	5	349	165

Kaynak: Sağlık Bakanlığı 2012

1.1.7. Turizm

Marmara Bölgesi, gerek sahip olduğu tarihi arka plan dolayısıyla, gerekse ekonomik yönden ülkenin en dinamik bölgesi olması nedeniyle turizm açısından önemli bir bölge özelliği taşımaktadır.

Tablo 13: Konaklayan turist sayıları ve konaklama süreleri

BÖLGE ADI	Tesise geliş sayısı- Toplam	Tesise geliş sayısı- Yabancı	Tesise geliş sayısı- Yerli	Geceleme sayısı- Toplam	Geceleme sayısı- Yabancı	Geceleme sayısı- Yerli
Türkiye	38.282.433	21.181.668	17.100.765	122.685.184	89.594.261	33.090.923
İstanbul	6.314.969	4.475.838	1.839.131	14.106.080	10.971.911	3.134.169
Tekirdağ	107.411	23.281	84.130	226.120	57.870	168.250
Edirne	132.024	16.788	115.236	174.500	22.716	151.784
Kırklareli	20.030	690	19.340	35.239	2.034	33.205
Balıkesir	486.071	136.730	349.341	960.467	244.927	715.540
Çanakkale	489.508	172.791	316.717	677.097	191.870	485.227
Bursa	669.625	188.736	480.889	1.218.061	401.176	816.885
Bilecik	31.076	4.064	27.012	66.061	10.626	55.435
Kocaeli	292.737	82.007	210.730	575.204	197.948	377.256
Sakarya	152.728	23.136	129.592	256.279	52.115	204.164
Bolu	263.950	33.187	230.763	468.609	48.818	419.791
Yalova	77.435	21.697	55.738	155.425	53.167	102.258

Kaynak: TÜİK, 2013

Marmara Bölgesi konaklamalı olarak gelen yerli ve yabancı turist sayısı bakımından Türkiye'nin %23,6'sını oluşturmaktadır. Marmara Bölgesi'nin bu değere ulaşmasındaki en büyük aktör kuşkusuz İstanbul'dur. Marmara Bölgesi'nin

deki konaklama miktarının %69,8'ini İstanbul oluştururken, onun hemen ardından Bursa, Çanakkale ve Balıkesir gelmektedir. İstanbul'un tarihi zenginliklerinin yanı sıra, Avrupa finans merkezi olma yolunda atılan adımlar neticesinde gelişen iş turizmi, turist sayısını artıran parametrelerden birisidir. Kış turizmi bakımından değerlendirildiğinde Bursa'da bulunan Uludağ'ın, bölgeye çektiği turist sayısı Bursa'nın Marmara'daki ağırlığını artırmaktadır. Çanakkale'nin tarihi zenginlikleri, her yıl onbinlerce yabancı turisti bölgeye çekerken, yerli turizmdeki canlılık da her zaman enerjisini korumaktadır. Balıkesir'in turist karakterinin çoğunu, uzun ve temiz sahillere sahip olması nedeniyle yaz turizmi meydana getirmektedir.

Konaklama yapan yabancı turistler, Marmara Bölgesi'nde ortalama 2,36 gün konaklama yaparken, İstanbul'un bu değerinde 4,23 gün ortalama tutturduğu görülmektedir.

1.1.8. Afet Yönetimi

Afet; insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal yaşamı kesintiye uğratarak toplulukları etkileyen doğal, teknolojik ve insan kaynaklı olayların sonuçları şeklinde tanımlanmaktadır. Afet yönetimi ise, afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması amacıyla yürütülen yönetim sürecini ifade etmektedir. Afet yönetimi sürecinde, bir afet olayının zararlarını azaltma, önceden hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamaları yer almaktadır. Belirtilen aşamaların planlanması, yönlendirilmesi, desteklenmesi, koordine edilmesi ve etkin olarak uygulanması için toplumun tüm kurum ve kuruluşlarıyla ortak amaçlar etrafında bir araya gelmesi gerekmektedir. Buradan hareketle afet yönetiminin, çok yönlü, çok aktörlü, çok disiplinli ve dinamik bir yönetim şekli olduğunu belirtmek gerekir.

Başka bir ifadeyle "afet yönetimi", afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılabilmesi için, afete yol açabilecek tehlike ve risklerin iyi bilinmesini ve bu tehlike ve riskleri, olaylar olmadan önce önleyecek veya zararlarını en aza indirecek önlemlerin, en akılcı yol ve yöntemlerle alınmasını gerektiren top yekûn bir mücadele olarak görülmektedir.

Ülkemizde afet yönetiminin temelleri 1940'lı yıllarda atılmıştır. Her afet sonrasında afet yönetim sistemi eleştiri konusu olmuş ve güncellenmesi gündeme gelmiştir. Yapılan değişiklikler ise mevcut olaya çözümler bulmak yönünde olmuştur. Bu durum, ülkemizde afet yönetimi sistemi ve anlayışının önleyici ve hazırlık aşamalarını görmeden, sonuçları iyileştirme aşamasına odaklandığını ifade etmektedir.

Öte yandan önceleri afet yönetiminde merkeziyetçi bir anlayış göze çarpıyor iken, bugün yerel yönetimlerde de sivil savunma ekiplerinin hızla kuruluyor olması, afet yönetiminde hızla âdem-i merkeziyetçilik yoluna girildiğini göstermektedir. Afet öncesi ve sonrasında şimdiye kadar merkezi yönetim kurumlarının yetkilendirilmesi söz konusu iken, özellikle son yıllarda yaşanan gelişmeler afetlerin olumsuz etkilerini azaltmak üzere kurulmuş ve faaliyetlerini buna göre sürdüren sivil toplum kuruluşlarının da aktif gönüllü katılımıyla çok paydaşlı bir yetki paylaşımı söz konusu olmuştur.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan deneyimler, merkezi yönetimlerle, yerel yönetimler arasında afet yönetim sisteminin her aşamasında etkin işbirliği ve koordinasyona ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda İstanbul AFAD'ın kurumlara yönelik güvenli yaşam eğitimleri kapsamında verdiği eğitimlerden belediyeler de yararlanmaktadır. Bunun yanında merkezi yönetimin taşra görevlilerinin sık sık değiştiği ülkelerde, afet yönetiminin mutlaka yerel yönetimlere bırakılması önerilmektedir.

1999 Marmara Depremi sonrasında ülkemizdeki afet yönetimi anlayışında ve yapılanmasında değişim başlamıştır denelebilmektedir. Ancak değişimin ilk adımlarının görülmeye başlandığını ve daha uzun mesafe katetmek gerektiğini de belirtmek gerekmektedir. Değişimin yönü, "bütünleşik afet yönetimi" anlayışına geçiştir. Afet yönetimi aşamalarının tümünü kapsayacak şekilde planlama ve yönetim anlayışıyla hareket edilmesi arzu edilmektedir. Bütünleşik afet yönetimi anlayışına geçiş ilk işaretleri, bu alanda görevli kamu kurumlarının bir araya getirilerek "Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı"nın kurulmasıdır. Başkanlık, afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetleri yürütmek üzere, Başbakanlığa bağlı olarak faaliyetlerini yürütmektedir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nı kuran 2009 tarih ve 5902 sayılı Kanun aynı zamanda üç adet kurul oluşturmuştur. Bunlar; Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu, Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu, Deprem Danışma Kurulu'dur.

Marmara Bölgesi ve özellikle İstanbul, 1999 Marmara Depremi sonrasında adı afetle sıklıkla anılan bölgelerin başında gelmektedir. Sel ve yangın gibi afetleri bir kenara bırakarak, beklenen muhtemel İstanbul depremi, gündemde önemli bir yer işgal etmektedir. Muhtemel İstanbul depreminin etkisinin çok geniş bir alana yayılacağı göz önüne alındığında, afet yönetimi anlayışının yeniden gözden geçirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Nitekim İstanbul Büyükşehir Belediyesi hazırlanmış olduğu “İstanbul Deprem Master Planı” yönetim anlayışını benimserken aynı zamanda sadece İstanbul özeline değil bölgedeki diğer yerleşimlerin de muhtemel depremden etkilenme durumlarını göz önüne almıştır. Ayrıca Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA)’nın İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile işbirliği içinde hazırladığı “Afet Önleme Azaltma Temel Planı” çalışmasında da İstanbul ve bölge ölçeğinde 4 farklı senaryo esas alınarak hasar tahminleri yapılmıştır. Bunların dışında, risk analizi, mikro bölgeleme, zemin etüdü, haritalama gibi alanlarda da hazırlık amaçlı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde İstanbul Valiliği de “İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP)” ile önemli adımlar atmıştır.

İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) kapsamında 4 adet bileşen belirlenmiş ve belirlenen bu bileşenler ile riskin azaltılması ve acil durumun yönetiminin sağlanması öngörülmüştür.

Acil Durum Hazırlık Kapasitesinin Artırılması bileşeni kapsamında, haberleşme ve iletişim kapasitesinin artırılması öncesinde afetlere ilk müdahale, kapasitesinin artırılması ve halkın bilinçlendirilmesi çalışmaları yürütülmektedir. Öncelikli Kamu Binaları İçin Sismik Riskin Azaltılması bileşeni kapsamında mevcut kamu binalarının güçlendirilmesi, yeniden inşa etmeye ilişkin girişimler ve kültürel mirasın korunmasının yanı sıra toplumun bilinçlendirilmesi çalışmaları yürütülmektedir. İmar ve Yapı Mevzuatının Etkin Uygulanması bileşeni kapsamında, inşaat ruhsatı verme süreçlerinin şeffaflaştırılması ve inşaat mühendislerine eğitimler düzenlenmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Yönetimsel İhtiyaçların Desteklenmesi bileşeni kapsamında ise, Finans ve Muhasebe konuları ile satın alma ve idari işlerin sürdürülebilir kılınmasına yönelik denetim ve raporlama faaliyetlerinin yürütülmesi söz konusudur. Tüm bileşenlerde yer alan toplumun bilgilendirilmesi ile ulusal/uluslararası afet çalışmalarına destek verilmesi, çalışmaları projenin en süreklilik arz eden çalışmaları konumundadır.

2011 yılında Alman Jeoloji Araştırma Merkezi GFZ ile İstanbul AFAD Başkanlığı işbirliğinde ülkemizde ilk olan derin kuyu sismometre projesi GONAF (Kuzey Anadolu Fayında Jeofizik Gözlemler Marmara Denizi’nin Doğusunda Derin Kuyu Sismometre **Ağı Projesi**) başlatılmıştır.

2013 yılında İstanbul AFAD tarafından afet yönetimi çalışmalarını merkeziyetçi sorumluluktan, mobilize olması çok daha kolay ve verimli olan yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarınınca sahiplenilecek sorumluluğa taşınması adına İstanbul Güvenli Yaşam Gönüllülük Sistemi Çalıştayı gerçekleştirildi. Çalıştayda, gönüllülerin afet ve acil durumlarda katkı sunabilecekleri alanlar ile sistemin terminoloji ve ilkelerinin uzlaşa temelinde tanımlanması, katılımcıların görüş ve önerilerinin alınması hedeflenmiştir.

Her türlü doğal afetin öncesinden bitimine kadar geçen sürede, afetin en az zararlar atlatılmasına yönelik olarak **İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na bağlı kurum ve kuruluşlar** arasındaki koordinasyonu ve iş birliğini sağlamak amacıyla kurulan Afet Koordinasyon Merkezi (AKOM), trafik akışından yağışlara, depremlerden yangınlara kadar geniş bir yelpazede faaliyet göstermektedir.

Afetlerde tüm acil durum müdahalelerinin yanı sıra koordinasyon ve planlama da çok önemli ve hassasiyetle yürütülmesi gereken bir aşamadır. 13-18 Mayıs 2014 tarihlerinde Bosna Hersek’te meydana gelen sel felaketi sonrası, Marmara Belediyeler Birliği Bosna’da evsiz kalan afetzedeler için büyük çaplı bir çalışma başlatmış ve kendisine üye olan belediyeleri harekete geçirmiştir. Sel felaketi sonrasında suların tahliye edilmesinin yanı sıra deforme olan kent mobilyalarının tamiri ve yıkılan yapıların yeniden inşası konusunda aktif bir koordinasyon görevi üstlenmiş, bu hususta Marmara Belediyeler Birliği, İstanbul ve Bursa gibi Büyükşehir üyeleri ve büyükşehirlerin ilçe belediyeleriyle adeta örnek bir kurumsal yardım kampanyasını başarıyla yürütmüştür.

31 Mayıs 2012 tarihli ve 28309 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile, afetlere önceden hazırlıklı olmak adına yapı stokunun güçlendirilmesi ve/veya yenilenmesi konusunda ülke çapında bir çalışma başlatılmış, Kanunun uygulanması konusunda yerel yönetimlere de çok büyük görevler atfedilmiştir. Bu hususta Türkiye’nin her yerinde olduğu gibi Marmara’da daha aktif bir şekilde afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi konusunda bölgesel çalışmalar yürütülmektedir.

Muhtemel İstanbul depremi en çok Marmara Bölgesi’ni etkileyecektir. Bu açıdan afetle ilgili risklerin ayrıntılı olarak analiz edilmesi, zararların önlenmesi ve azaltılmasına yönelik çalışmaların bölgesel düzeyde yapılmasına hız verilmesi gerekmektedir. Kısacası afet öncesine ve sonrasına ilişkin planlamaların ve konuyla ilgili veri tabanlarının bölgesel düzeyde de oluşturulması, bu konuda yerel yönetimlerin de sağlıklı ve sürdürülebilir veri yönetimine geçmesi uygun olacaktır. Başka bir ifadeyle bütünlük afet yönetiminin ve afete ilişkin stratejilerinin yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde yapılandırılması, bu yapılandırma içerisinde sivil toplum kuruluşlarının etkin katılımı teşvik edilerek güç birliği yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

1.1.9. Çevre Yönetimi

23 milyonu aşkın nüfusu barındıran Marmara Bölgesi, dinamik endüstriyel faaliyetlerin en yoğun olduğu bölge olması, buna bağlı olarak toplumsal faaliyetlerin yoğunluğu ve ulaşım sirkülasyonunun en hareketli bölge olması nedeniyle çevre tahribatına oldukça müsait bir bölgedir aynı zamanda. Marmara Denizi gibi ulusal bir değeri sınırları içerisinde bulunduran Marmara Bölgesi, sahip olduğu boğazlar ve deniz ulaşımının aktif olması nedeniyle oldukça hassas bir çevre dengesi ile yönetilmesi gerekmektedir. Bu çevre dengesi kaynak yönetimi ve atık yönetimi bileşenlerinin eşitliğinin iki tarafında yer alması ile mümkün olacaktır.

Çevre yönetiminin temelinde, insanların yaşamlarını sürdürebilecekleri sağlıklı ve dengeli bir çevrenin oluşturulması ve korunması anlayışı yatmaktadır. İnsanların çevre hassasiyetleri konusunda bilgilendirilmesi, çevre üzerindeki etkisinin en az olduğu toplumsal faaliyetlerin tercih edilmesi, yasal ve kurumsal düzenlemelerin çevre tahribatını önlemesi, meydana gelen çevre tahribatının ortadan kaldırılması gibi çalışmalar bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Nitekim Marmara Belediyeler Birliği de Marmara Denizi'nin kirliliğinin önlenmesi hassasiyetiyle kurulmuş bir Birlik olup, üyelerine çevre yönetimi konusunda destek vermek amacıyla Çevre Yönetim Merkezi'ni 2006 yılında kurmuştur. Merkez, eğitim ve kapasite artırılması konuları öncelikli olmak üzere mevzuat geliştirme, araştırma raporları hazırlama gibi konularda bölge belediyelerine yönelik çalışmalarının yanı sıra ilgili bakanlıklarla da diyaloglarını sürdürmektedir.

Çevre Yönetimi konusu temelde katı atık yönetimi, hava yönetimi ve su-toprak yönetimi bileşenlerinde incelenmektedir.

Marmara Bölgesi'nde Katı Atık Yönetimi, özellikle son yıllarda oldukça aktif olarak yürütülen çalışmalar neticesinde hayli aşama kaydetmiştir. Ambalaj Atıklarının Kontrolü, Elektrikli ve Elektronik Atıkların Kontrolü, Atık Pillerin Kontrolü, Hafriyat Atıklarının ve İnşaat Yıkıntılarının Kontrolü, Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü, Tıbbi Atıkların Kontrolü ve Tehlikeli Atıkların Kontrolü konularında AB uyum sürecinde yürütülen mevzuat çalışmaları Türkiye'nin her ne kadar mesafe kat etmesine vesile olmuşsa da, hâlihazırda yapılması gereken çok daha fazla çalışmanın olduğu da bilinmektedir.

Katı Atık Yönetimi'nin en önemli aşamalarından birisi geri dönüşüm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesidir. Marmara Bölgesi'nde bulunan tüm illerin il ve büyükşehir belediyelerinin yanı sıra, büyükşehir ilçe belediyeleri katı atıkların geri dönüşümleri konusunda aktif olarak çalışmaktadırlar. Bir diğer önemli aşama ise, geri dönüştürülmesi mümkün olmayan atıkların, katı atık düzenli depolama tesislerinde kontrollü bir şekilde depolanması ve kullanım ömrü dolan düzenli depolama alanlarının, bilimsel kurallara uygun olarak rehabilite edilmesidir. Katı atık düzenli depolama tesisleri Marmara Bölgesi'nde hemen her ilde bulunmaktadır, düzenli depolama alanı bulunmayan iller ise, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yoğun destekleri ile hızla vahşi depolama alanlarından düzenli depolama alanlarına dönüştürülmektedir.

Çevre Yönetimi konusunun bir diğer bileşeni olan Hava Yönetimi, ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin kontrolü, sanayiden kaynaklanan hava kirliliğinin kontrolü ve genel hatlarıyla hava kalitesinin kontrolü bağlamında değerlendirilmektedir. Özellikle düşük kalorifik değere sahip kömürden, doğalgaza geçilmek suretiyle kullanılan yakıt tipinin değişmesi, hava kalitesini önemli ölçüde etkilemiştir. Sanayiden kaynaklanan hava kirliliğinin kontrolü bağlamında çıkarılan mevzuat, sanayinin emisyonlarını kontrol etmesini zorunlu kılmış, aksi durumlarda ağır yaptırımları beraberinde getirmiştir.

Noktasal, hareketli ve alansal kaynaklı hava kirliliklerinin tespiti ve buna ilişkin yönetim kapasitelerinin geliştirilmesi konusunda 2013 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından başlatılan ve Marmara Belediyeler Birliği'nin de yerel yönetimler ayağında destek verdiği, Ulusal Hava Kirliliği Emisyon Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi Projesi için pilot bölge Marmara Bölgesi seçilmiştir.

Katı Atık Yönetimi ve Hava Yönetimi'nin yanı sıra Çevre Yönetimi'nin bir diğer önemli bileşeni de Su-Toprak Yönetimidir. Su kirliliğinin kontrolü ve toprak kirliliğinin kontrolüne ilişkin çıkarılmış mevzuat kapsamında çok sayıda proje yürütülmüş ve atıksuların alıcı ortamlar olarak yüzey sulara ve/veya açık alanlara deşarj edilmesinin önüne geçilecek düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Atıksu arıtma tesislerinin en yoğun olduğu bölge olan Marmara Bölgesi'nde, arıtılan suların derin deniz deşarjları yöntemiyle denizlere veya diğer alıcı ortamlara verildiği bilinmektedir. Bu sevindirici gelişmeler için denetim mekanizmasının gelişmesine bağlı olarak sonuçların daha da iyiye gideceği öngörülmektedir.

Geçtiğimiz yıllarda bitirilen havza yönetimi eylem planları ile suyun atık halini aldıktan sonra yönetiminden ziyade, havzadan evlerimize getirilirken planlanması ve mevcut planlamaların optimize edilmesi çalışmaları yürütülmektedir. Ergene Havzası ve Ergene Nehri eylem planı ile onlarca sanayi tesisinin atıksu arıtma tesisi kurması teşvik edilmiş, kurmayan tesisler için yasal sürecin başlatılması uygun görülmüştür.

Su kayıp ve kaçaklarının da ölçülebilir değerler temelinde değerlendirilmesi ve bununla ilgili, su temini konusunda herhangi bir problemi olmadığı ifade edilen Marmara Bölgesi suyunu taşıma esnasında kanallarda meydana gelen kayıp ve kaçakları önleyici bir takım iyileştirme ve yenileme çalışmalarının yürütülmesi elzem olarak görülmektedir.

Belirtilen çevre sorunlarının bir bölümü kentsel sınırları aşmakta; bölgesel, ulusal ve hatta uluslararası işbirliklerini gerekli kılmaktadır. Bölgesel düzeyde, atıkların bertarafı, su havzalarının korunması, deniz kirliliğinin önlenmesi, bölgesel planlama yapılması (sanayi alanlarının planlanması ve kentsel gelişmelerin yönlendirilmesi gibi konuları kapsayacak şekilde) vb. hususlarda işbirliği yapılması, hayli önem taşıdığından Marmara Belediyeler Birliği bu konuda aktif görev üstlenmektedir.

Yerel yönetimlerin çevre korumaya yönelik kapasitelerinin güçlendirilmesi ve yetkilendirilmesi, bölgesel işbirliklerinin teşvik edilmesi, toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının rol almasının sağlanması çevre yönetimi ile ilgili başlangıç stratejileri olarak kabul edilmektedir. Bunun neticesinde yerel yönetimler çevre yönetimi eylem planları oluşturmaları, hedefler belirlemeleri, oluşturdukları bu eylem planları ve hedefler doğrultusunda periyodik olarak raporlama çalışmalarını yapmalarının uygun olacağı bilinmektedir.

1.1.10. Ulaşım Yönetimi

Marmara Bölgesi, Türkiye ve Orta Doğu'yu Avrupa'ya bağlayan güzergâh üzerindedir. Bir taraftan Anadolu üzerinden, diğer taraftan Ege Bölgesi'nden gelen ulaşım aksı İstanbul'dan ve az da olsa Çanakkale üzerinden geçerek Trakya ve Avrupa'ya yönelmektedir. Bunun yanında İstanbul'un ve bölge illerinin çekim gücü, ulusal ulaşım talebinin bölge üzerindeki baskısını artırmaktadır. Başka bir ifadeyle, Marmara Bölgesi Türkiye'yi Avrupa ülkelerine bağlayan başlıca kara, deniz ve hava yollarının birleştiği kavşak konumundadır.

Marmara Bölgesi'ndeki en geniş ulaşım ağı kara yoludur. Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından işletilen, il yolu, devlet yolu ve bölünmüş yol uzunlukları şöyledir:

Tablo 13: Karayolları Genel Müdürlüğü Yol Durumu (2013)

BÖLGE ADI	İl ve devlet yolu (km)	Otoyol (km)	Demir yolu (km)
Türkiye	63.496	2.127	9.718
Marmara	8.009	703	1.236
İstanbul	548	186	227
Tekirdağ	631	44	142
Edirne	688	51	96
Kırklareli	545	70	110
Balıkesir	1.243	-	280
Çanakkale	1.055	-	-
Bursa	1.105	74	16
Bilecik	459	-	110
Kocaeli	397	94	158
Sakarya	575	70	97
Bolu	632	114	-
Yalova	131	-	-

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü, TCDD

Otoyollar haricinde Karayolları Genel Müdürlüğü'nün işletmesinde olan devlet ve il yolları ile bölünmüş yolların uzunluklarına bakıldığında Marmara Bölgesi'nde en uzun devlet ve il yolu Balıkesir ilinde, en kısa yol ağı ise Yalova ilindedir. Bölünmüş yollar açısından bakıldığında en uzun yol ağı Bursa ilindedir, en kısa bölünmüş yol ağı ise Yalova ilindedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki yukarıdaki tabloya belediyelerin işletmesinde olan kent içi yollar dahil edilmemiştir. Dolayısıyla ülkemizdeki en uzun yol ağı İstanbul'da (705 km civarında) olmasına rağmen Karayolları Genel Müdürlüğü'nün işletmesinde olmadığı için tabloda yer almamıştır.

Marmara Bölgesi, gerek Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın yoğun çalışması, gerekse büyükşehirlerin ve il belediyelerin bu çalışmalara destek olmasıyla özellikle son yıllarda reform niteliğinde dev ulaşım projelerine ev sahipliği etmiştir. Yüksek Hızlı Tren ile Marmaray Projesi'nin İstanbul Pendik'te entegre olması ve böylece Anadolu ile Avrupa'nın Yüksek Hızlı Tren ve Marmaray ile birbirlerine bağlanması özellikle şehirlerarası ve şehir içi ulaşımı için devrim niteliğinde olmuştur. Raylı ulaşımın şehir içinde kullanılmasının yanı sıra raylı ulaşımında kullanılacak araçların imalatı hususunda Bursa ve İstanbul gibi bölgenin en önemli illeri birbirleriyle yarışır seviyeye gelmişlerdir.

İstanbul'da yapımı 2014 yılı itibarıyla devam eden 3. Boğaz Köprüsü ve 3. Uluslararası Havalimanı projeleri bitirildiğinde Marmara Bölgesi, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan hayati öneme sahip bir aks olma özelliğini daha da güçlendirecektir.

Marmara Bölgesi hava ulaşımı açısından da önemli bir merkezdir. Bölgede 6 adet (İstanbul Atatürk, Sabiha Gökçen, Balıkesir, Bursa Yenişehir, Kocaeli Cengiz Topel, Çanakkale ve Tekirdağ Çorlu) sivil hava ulaşımına açık hava alanı bulunmaktayken İstanbul'da başlayan 3.havalimanı ile buna bir yenisi daha eklenmiştir.

Marmara Bölgesi adını aldığı Marmara Denizi'ni çevrelemiş olduğundan, deniz ulaşımı ve liman işletmeciliği açısından da önemli bir merkezdir. Marmara Denizi'nde Haydarpaşa, Tekirdağ, Çanakkale, Bandırma, Mudanya, Derince, Gemlik ve Çayırova-Dilovası, limanları bulunmaktadır. Bölgede kamuya ait limanların yanı sıra özel liman işletmeleri de bulunmaktadır.

Hali hazırda yürütülmekte olan kara, deniz, hava ulaşımına ilişkin projelerin bitirilmesiyle, Marmara Bölgesi'nin entegre ulaşım yollarına sahip bir bölge haline kavuşması beklenmektedir.

1.1.11. Bölge Planlaması

Bölge planlaması, bölgelerin, sorunlarına ve potansiyellerine göre farklı yaklaşımları içeren bütüncül ve stratejik bir bakış açısı olarak görülmektedir. Bu tanımlama, son dönemlerde gündeme gelen “bölgesel ve yerel kalkınma” anlayışının uzantısıdır. Bu anlayışa göre bölge planlaması artık, sadece imar planlaması veya geri kalmış bir bölgenin kalkınması için merkezi yönetim tarafından plan hazırlanması olarak kabul edilmemektedir. Bölge planlarının çok yönlü bir şekilde stratejik bir yaklaşım ile yapılması ve ilgili tarafların katılımının sağlanması temel ilke olarak karşımıza çıkmaktadır.

Marmara Bölgesi ile ilgili ilk bölgesel planlama çalışması 1970’li yıllarda Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yapılmıştır. Söz konusu planlama çalışmasında, bölge ve özellikle İstanbul üzerindeki göç baskısının kaynağına giderek sorunun çözülmesi tercih edilmiştir. Buradan hareketle, ülkenin düşük gelişmişlik düzeyine sahip doğu ve güneydoğu illeri ağırlıklı olmak üzere, belirlenen öncelikli illerde ve yörelerde uygulanacak yatırım teşvikleriyle, buraların sosyo-ekonomik açıdan kalkındırılması ve büyük kentlere yönelik nüfus hareketlerinin yavaşlatılması hedeflenmiştir.

Bu tür çalışmaların ve projelerin etkili olduğunu söylemek zordur. Marmara Bölgesi 1970’lerden itibaren daha da fazla göç almış, sanayi İstanbul’dan sonra Kocaeli, Bursa, Tekirdağ illerini de kaplamıştır. Bölgeler arasında gelişmişlik farkını azaltma hedefi hiçbir zaman gerçekleşmemiş, tam tersine Marmara Bölgesi’nin gelişmişlik düzeyi sürekli yukarı yönlü olmuştur.

Bölge planlamasıyla ilgili olarak merkezi yönetim tarafından yapılan girişimlerin önemli bir kısmı başarısız olmuştur. Yeni bölgesel ve yerel kalkınma anlayışı ise, yönetim mantığı ile hareket ederek ilgili tarafları sürece dâhil etmekte ve merkezin değil yerelin dinamiklerini harekete geçirmeyi amaçlamaktadır.

Bu çerçevede Marmara Bölgesi planlama girişimlerinin yerel aktörlerin tümünü sürece dâhil etmesi gerekmektedir. Söz konusu aktörler, başta İstanbul olmak üzere bölgenin diğer illeri, belediyeleri, sivil toplum kuruluşları, özel sektörü, bölgesel kuruluşları gibi birimlerdir.

Marmara Belediyeler Birliği, Marmara Bölgesi’nin planlı ve sürdürülebilir gelişimi için yapılacak çalışmalara katılma, destekleme veya bizzat yürütme yönünde gayret göstermektedir. Bu çerçevede, Marmara Bölgesi’nin doğal ve kültürel değerlerinin korunması, bölgedeki sanayi ve kentsel gelişmelerin planlı ve dengeli olarak (sürdürülebilir) gerçekleştirilmesi, olası bir depreme bölgedeki belediyeler olarak hazırlanılması, üye belediyelerin başta çevre kirliliği olmak üzere ortak sorunlarına birlikte çözüm bulunması için, Marmara Bölgesine yönelik çeşitlik kuruluşlar tarafından yürütülen planlama ve projelendirme çalışmalarına, Birlik olarak katılma ve bu çalışmaların verilerinden üye belediyeleri yararlandırma hedefi bulunmaktadır. Bu tür gayretlerin temel amacı, “Marmara Bölgesi Gelişme Stratejileri”ni oluşturmaktır.

Ayrıca Birlik, Fatih Belediyesi’nin ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin birlikte yürüttüğü Tarihi Yarımada Planlama Projesi kapsamında taraflardan birisi olarak çalışmalarda aktif olarak yer almaktadır.

Belirtmek gerekir ki, Marmara Bölgesi ile ilgili yapılacak bütün planlama çalışmalarında çevre, ulaşım, ekonomik ve sosyal entegrasyon, deprem riski, İstanbul’un yükünün paylaşılması gibi hususlar temel sorun alanları olarak ele alınacaktır. Bu sorun alanları, çok merkezli ve dengeli bölgesel gelişme politikasını gerekli kılmaktadır.

Çok merkezli ve dengeli gelişme yaklaşımının felsefesi; ulaşım ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler doğrultusunda orta büyüklükteki merkezlerin sayısını çoğaltarak ve etkinliğini artırarak, ara kademe kentsel çekim noktaları ve kentsel merkezler oluşturmaktır. Bölgesel yapıya bakıldığında, kuzeyde İstanbul’u da içermek üzere Trakya’dan Adapazarı’na, güneyde ise Balıkesir’den başlayarak Bursa üzerinden Bilecik’e uzanan sanayi ve ticaret aksları görülmektedir. Bölge’nin batı kısmında, Balıkesir’den ve Çanakkale üzerinden geçerek Trakya’nın içlerine uzanan ve diğer akslardan farklı olarak koruma alanları, tarıma dayalı sanayi, tarım ve hayvancılık alanlarından oluşan yeşil bir aks yer almaktadır.

Buradan hareketle il düzeyinde hazırlanan çevre düzeni planlarının bölge düzeyine taşınması ve illerin çevre düzeni planlarının birbirleriyle bütünleştirilmesi gerekmektedir. Nitekim bu çerçevede Trakya’daki illerin çevre düzeni planlarını birbirleriyle ve İstanbul İl Çevre Düzeni Planı ile uyumlaştırmak amacıyla söz konusu il yönetimleri ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi arasında bir dizi ortak çalışmalar yürütülmüştür. Benzer şekilde Bilecik İli Çevre Düzeni Planı da İstanbul Metropolitan Planlama Merkezi tarafından yapılmıştır.

Bölgedeki illerin tamamını kapsayan bir planlama faaliyeti içine girilmiş olması, bölge planlaması açısından büyük bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Çünkü bu tür çalışmalar, bütünsel planlamayı sağlarken bölgesel stratejiler geliştirilmesine ortam oluşturacaktır. Bu tür çalışmaların sürdürülmesi temenni edilmektedir.

1.2. TÜRKİYE’DE BELEDİYE BİRLİKLERİ VE BİRLİK OLMA RUHU

1.2.1. Birlik Olma Ruhu, Anlamı ve Önemi

Küresel rekabet ortamında yerel ve bölgesel kalkınmanın öne çıkması, çevre sorunlarının bölgesel ve hatta uluslararası nitelik kazanması, doğal kaynakların korunması ihtiyacı, sürdürülebilir gelişmenin topyekün sağlanması gereği gibi gelişmelerle beraber, "birlikte hareket etme" ve "birlik olma ruhu" önem kazanmıştır. Artık şehirlerin içinde buldukları sorunlarla tek tek mücadele etmesi veya tek başına muhtemel sorunlara karşı önlem alabilmesi mümkün olamamaktadır. Bu nedenle birlik oluşturmaya ihtiyaç duyulmakta ve birliklerin önemli roller üstlenmesi gerekli görülmektedir.

İçinde bulunduğumuz çağda, ulaşım ve iletişim araçlarının gelişmesi, ekonomik ve sosyal gelişmenin büyük kentlerde (metropollerde) yoğunlaşması sonucu, insanlar çoğu kez bir belediyenin sınırları içinde oturmakta, bir diğerinde çalışmakta, başka bir belediye sınırları içinde de vaktini değerlendirmektedir. Bunun sonucu olarak, çok sayıda kentsel hizmet, birden çok belediye alanını kapsamaktadır.

Yerel Yönetimlerarası işbirliğini zorunlu hale getiren önemli bir gelişme de, sınır tanımayan küresel çevre sorunlarıdır. Bu durum her düzeydeki yönetimi ilgilendirmekte ve işbirliğini zorunlu hale getirmektedir. Bu işbirliğinin yürütülmesinde ise belediyelerin, ortak sorunlarına çözüm üretmeleri, birliklerin rolünün önemini ortaya çıkarmaktadır.

Birlik olmak veya işbirliği yapmak, gündelik hayatın doğasında bulunmaktadır. Bir belediye daha etkili ve verimli kamu hizmeti üretmek veya dayanışma, ilke, politika ve uygulama gibi hususlarda ortak standartlar oluşturmak amacıyla, başka belediyelerle işbirliği yapabilmektedir. Başka bir ifadeyle, kimi zaman bir iş birliğini veya güç birliğini öne çıkarmayı; kimi zaman ise, daha geniş bağlamda bir dayanışmayı ve belli ilkeler etrafında bir araya gelmeyi hedefleyerek "birlik" olunabilmektedir.

İşbirliği yapmak veya birlik olmak, güçlenmek, yapabilir olmak, değerli olmak gibi sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Birliğe üye olmak, şüphesiz birçok avantaj sağlamaktadır. Ancak bu durum aynı zamanda bir fedakârlık gerektirmektedir. İşbirliği ve birlik faaliyetlerine katılım olursa, sonuçlarından yararlanma beklentisi olmalıdır. Katılım, sadece maddi katkı yaparak değil, aynı zamanda karar süreçlerinde etkin rol almayı da gerekli kılmaktadır. Birlik, sadece parasal değerlerin değil, enerjinin, fikirlerin ve kapasitelerin bir araya getirilmesidir. Buradan hareketle, Birliğin etkili ve güçlü olmasının, üyelerinin verdiği destekle doğru orantılı olduğu vurgulanmaktadır. Birlik üyeleri, Birliğin faaliyetlerine ve toplantılarına etkin bir şekilde katılarak, Birliğin gücünü ve etkinliğini daha da artırmaktadır.

Birlik olma ruhuna katkı sağlayıcı ve geliştirici öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Birlikten gelen ya da birlikle ilgili rapor, doküman veya mektupları okumak, Birliğin stratejik planı, çalışma programı hazırlıklarına katılmak, bütçesi ve faaliyetleri hakkında bilgi edinmek,
- Birlik yayınlarını okumak, internet sitesini takip etmek,
- Birliğin toplantılarına interaktif olarak katılmak,
- Birlik meclis komisyonlarında ve çalışma gruplarında yer alarak uzmanı olunan konulara veya özel ilgi alanlarına katkıda bulunmak
- Birliğin çalışmaları ve faaliyetleri hakkında bilgi edinmeleri için diğer üyelere yardımcı olmak,
- Belediyelerin kendi meclislerini, üye olunan birlik çalışmaları hakkında bilgilendirmeleri,
- Birlik tarafından desteklenmesi istenilen konuları ve yerel düzeyde ilgi alanlarını belirtmek,
- Bölgedeki ortak sorunların çözümüne yönelik çalışmalarda diğer belediyeleri desteklemek,
- Birliğin bazı toplantılarının şehirde/beldede yapılmasını talep etmek,
- Birlik toplantılarında, şehrin/beldenin sorunları ve yapılan çalışmalar hakkında bilgi vermek,
- Birlik veya diğer kamusal, özel ve sivil toplum kuruluşlarınca, belediyecilik ve şehircilik konularında düzenlenen toplantılara, seminerlere ve konferanslara katılım göstermek,
- Şehirde veya beldede faaliyet gösteren kuruluşları belediye ve birlik hakkında bilgilendirmek,
- Mülki amirliklerle ve diğer merkezi yönetim temsilcileri ile sürekli bilgi alışverişi içinde bulunmak,
- Bölgenin ya da ilin ilgili tüm yetkililerini, belediye toplantılarına davet etmek, toplantı konuları üzerine konuşma yapmalarını sağlamak,
- Şehirdeki veya bölgedeki özel sektör kuruluşları ve gönüllü kuruluşlarla, şehrin/beldenin gelişmesi ve halkın yerel hizmetlere katılımını sağlama konusunda iyi ilişkiler kurmak.

1.2.2. Belediye Birlikleri'nin Kuruluşu

Belediye birlikleri; birden fazla belediyenin yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını istişare etmek üzere bir araya gelerek, ortak hak ve çıkarlarını korumak, hizmette etkililiği ve verimliliği artırmak amacıyla kurdukları, karar organı üye belediyelerden gelen temsilcilerden oluşan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanabilir. Birliğin kurucu üyeleri; birliğin ismi, amacı, temel işlevleri, görev ve yetki alanının çerçevesi gibi hususları kuruluş aşamasında belirlemektedirler. Ancak zaman içinde değişim yaşanarak yeni katılımlar, yeni işlevler ve yeni işbirliği alanları söz konusu olabilir. Diğer taraftan belediyelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde birlik kurulması yasal olarak mümkün değildir. Bu durumda bazı görev ve hizmet alanlarında işbirliği yapmak ve ortak hizmet üretmek ya da dayanışma, ortak ilke ve uygulamalar geliştirmek amacıyla birlik kurulabilmektedir.

Türkiye'de belediye birliklerinin varlığı, ulusal ve uluslararası hukuki belgelere dayanmaktadır. Bu konudaki iki temel uluslararası belge, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve 1985 yılında IULA (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği) tarafından düzenlenen 27. Dünya Yerel Yönetimler Kongresi'nde kabul edilen Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi'nin 9. maddesidir.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 10. maddesi, yerel yönetimlerin birlik kurma ve birliklere katılma hakkını içermektedir. Buna göre, yerel yönetimler yetkilerini kullanırken, ortak ilgi alanlarındaki görevlerini yerine getirebilmek amacıyla, başka yerel yönetimlerle işbirliği yapabilecekler ve kanunlar çerçevesinde birlikler kurabileceklerdir. Her devlet, yerel yönetimlerin ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için, birliklere üye olma ve uluslararası yerel yönetim birliklerine katılma hakkını tanıyacaktır.

Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi'nin 9. maddesi; "yerel yönetimler, yetkilerini kullanma konusunda; ortak çıkarlarını savunmak, geliştirmek ve üyelerine belli hizmetler sağlamak için birlikler kurma yetkisine sahip kılınmalıdır" hükmünü getirmektedir.

Yerel yönetim birliklerini düzenleyen ulusal düzeydeki temel düzenlemeler ve hükümler 1982 Anayasası'nın 127. maddesi ile 2005 yılında kabul edilen 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nda yer almaktadır. Anayasa'ya göre, yerel yönetimler belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Bakanlar Kurulu'nun izni ile birlik kurabilmektedirler. Mevzuata göre birlik, birlik tüzüğü'nün kesinleşmesinden sonra Bakanlar Kurulu'nun izni ile kurulur ve tüzel kişilik kazanır. Kurulmuş bir birliğe üyelik, üye olmak isteyen belediye meclisinin kararı ve buna dayalı başvuru üzerine, birlik meclisinin kabulü ile olur. Bu durumda, Bakanlar Kurulu'nun izni aranmaz. Ayrılmada ise, ilgili belediye meclisinin kararı yeterlidir. Su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılınması durumunda; Bakanlar Kurulu, ilgili belediyelerin ve diğer yerel yönetim kuruluşlarının, bu amaçla kurulmuş olan birliğe katılmasına karar verebilir. Bu şekilde üyesi olduğu birliklerden ayrılması da Bakanlar Kurulu'nun iznine bağlıdır.

Belediye birlikleri belediyelerin görev alanına giren hizmetlerin bazılarının yürütülmesi amacıyla kurulabilir. Belediyelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde, genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulması, yasal olarak mümkün değildir.

Belediye birliklerinin kuruluş nedenleri şöyle sıralanabilir:

- Ortak hareket gücünü artırarak, üye belediyelerin haklarını ve çıkarlarını korumak,
- Üyeler arasında yardımlaşma, işbirliği ve dayanışmayı artırmak,
- Ortak nitelikli bazı hizmetlerin daha etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,
- Büyük mali, beşeri veya teknik güç gerektiren projeleri daha kolay bir şekilde hayata geçirmek,
- Yerel kalkınmaya destek vermek,
- Üyeler arasında bilgi ve deneyim paylaşımını sağlamak,
- Uluslararası fonlardan ve tecrübelerden yararlanmak,
- Yerel demokrasiyi geliştirmek,
- Kamuoyu desteği sağlamak,

1.2.3. Belediye Birliklerinin Yetki ve Sorumlulukları

Birlikler, üyelerinin devrettiği görevleri/hizmetleri yürütürken, üyelerinin hak ve yetkilerine sahiptirler. Buna göre belediye birlikleri, Belediye Kanunu'nda belediyeler için belirtilen yetki, imtiyaz, hak ve yükümlülüklere, diğer birlikler de üyeleriyle ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen yetki, imtiyaz, hak ve yükümlülüklere sahiptirler.

Belediye birlikleri , üyelerinin menfaatlerini korumak, üyelerinin gelişmelerine yardımcı olmak, üyelerinin personelini eğitmek, üyelerine rehberlik etmek, üyeleri arasında yardımlaşma ve işbirliğini, teknik ve idarî deneyim paylaşımını teşvik etmek, hizmet standartları geliştirmek, iyi uygulama örneklerinin yaygınlaşmasını sağlamak, ulusal ve uluslararası ilişkilerde üyelerini temsil etmek, üyelerinin devrettikleri görevleri yürütmek gibi alanlarda görev yapmaktadırlar.

AB ülkelerinde de belediye birlikleri geniş bir görev tanımlamasına sahiptirler. Çevre politikaları, sosyal hizmetler, lobicilik ve uluslararası işbirliği, üyelerine finans tedariki, eğitim, kentsel ve bölgesel planlama, deneyim paylaşımı ve benzeri birçok alanda birlikler görev yapabilmektedirler.

1.2.4. Belediye Birliği Türleri ve Bölge Belediye Birlikleri

Birlikler genel olarak coğrafi alana, fonksiyonlarına ve üyeliğin gönüllü veya zorunlu olmasına göre üçlü bir ayrıma tabi tutulmaktadır.

Kapsadıkları coğrafi alana göre:

Mülki İdare Birimleri Sınırları İçindeki Belediye Birlikleri: Bir il veya ilçe sınırları içindeki bazı belediyelerin bir araya gelerek oluşturdukları birliklerdir. Bursa Belediyeler Birliği, Üç Göl Belediyeler Birliği, bunlara örnek olarak verilebilir.

Bölgesel Nitelik Taşıyan Belediye Birlikleri: Birden fazla ili içine alan, coğrafi bölgeye dağılmış olan bazı belediyelerin bir araya gelerek oluşturdukları birlikler: Marmara Belediyeler Birliği, Çukurova Belediyeler Birliği, Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği vb.

Ulusal Nitelik Taşıyan Belediye Birlikleri: Ulusal sınırlar içine dağılmış olan belediyelerin oluşturdukları birlikler: Türkiye Belediyeler Birliği, Vilayetler Hizmet Birliği (İl Özel İdareleri Birliği) vb.

Uluslararası Nitelik Taşıyan Belediye Birlikleri: Birden fazla ülkedeki bazı belediyelerin bir araya gelerek oluşturdukları birlikler: Türk Dünyası Belediyeler Birliği, Dünya Birleşik Kentler ve Yerel Yönetimler Örgütü vb.

Ayrıca, birden fazla ülkedeki belediye birliklerinin bir araya gelerek oluşturdukları "uluslararası belediye birlikleri ağları" da vardır. Bunlar, üye belediye birliklerine hizmet etmek amacıyla oluşturulmuş yapılardır. Bunlara örnek olarak, Güney Doğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı (NALAS: Network of Associations of Local Authorities of South-East Europe) verilebilir.

Fonksiyonlarına göre belediye birlikleri ise,

Tek Fonksiyonlu Belediye Birlikleri: Yalnızca bir görevi yürütmek amacıyla oluşturulmuş belediye birlikleridir. İçme suyu birlikleri, katı atık yönetimi birlikleri vb.

Çok Fonksiyonlu Belediye Birlikleri: Birden fazla görevi yürütmek amacıyla oluşturulmuş belediye birlikleridir. Bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeydeki belediye birlikleri bunlara örnek olarak verilebilir.

Ülkemizdeki belediye birliklerine genel olarak bakıldığında, belirtilen türlerin hemen hemen tamamını görmek mümkündür. Sayısal olarak coğrafi nitelikleri öne çıkan türler fazla olmakla birlikte, fonksiyonel özellikli belediye birlikleri de bulunmaktadır.

Üyelik türüne göre belediye birlikleri ise,

Üyeliğin zorunlu olduğu belediye birlikleri: Yasa gereği belediyelerin kuruluşu itibarıyla, zorunlu üye oldukları belediye birliği, Türkiye Belediyeler Birliği'dir.

Üyeliğin zorunlu olmadığı belediye birlikleri:

Türkiye Belediyeler Birliği dışındaki belediye birliklerine üyelik, gönüllülük esasına dayalıdır ve üyeliğe dair iş ve işlemler belediyelerin kendi kararı ile yürütülmektedir.

Belediyeler dışında diğer yerel yönetim birimleri de birlik kurmaktadırlar. 2014 tarihi itibarıyla ülkemizde kurulmuş mahalli idare birlikleri ve türleri şöyledir:

Tablo: Türkiye Geneli Birlik Türleri ve Sayıları

S.NO	BİRLİK TÜRLERİ	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	KHGB	441	441	441	441	442	442	443	443	443
2	İÇMESUYU BİRLİĞİ	37	49	60	69	74	80	88	92	92
3	BELEDİYE HİZMET BİRLİĞİ	44	50	51	51	53	55	56	57	57
4	TURİZM BİRLİĞİ	11	20	32	45	48	50	53	53	53
5	ÇEVRE ALTYAPI HİZ. BİRLİĞİ	52	66	75	80	90	96	99	99	99
6	ÖZEL İDARE BEL.HİZ BİRLİĞİ	10	11	11	12	12	12	12	12	12
7	ULUSAL DÜZEYDE BİRLİKLER	1	1	1	2	2	2	2	2	2
8	KALKINMA BİRLİĞİ	8	9	10	11	11	11	11	11	11
9	SULAMA BİRLİĞİ	340	357	362	376	398	0	0	0	0
10	DİĞER	12	12	12	12	13	15	15	15	15
11	FESİH	596	616	661	691	700	714	720	720	721
	TOPLAM	956	1.016	1.055	1.099	1.143	763	779	784	784

Kaynak: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, <http://www.migm.gov.tr/Istatistik/icmal.pdf>

Coğrafi açıdan bakıldığında belediye birliklerinin büyük bir kısmı mülki idare birimleri sınırları içinde, 12 adedi bölgesel, 1'i (Sağlıklı Kentler Birliği) yarı ulusal nitelikte kurulmuştur. Bölgesel nitelikli belediye birlikleri şunlardır:

1. Marmara Belediyeler Birliği
2. Doğu-Batı Trakya Belediyeler Birliği
3. Ege Belediyeler Birliği
4. Kıyı Ege Belediyeler Birliği
5. Akdeniz Belediyeler Birliği
6. Doğu Akdeniz Belediyeler Birliği
7. İç Anadolu Belediyeler Birliği
8. Güney Doğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği
9. Doğu Anadolu Belediyeler Birliği
10. Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği

Bölge belediye birlikleri; birden fazla ili içine alan, coğrafi bölgeye dağılmış olan bazı belediyelerin bir araya gelerek oluşturdukları birliklerdir. Ülkemizdeki bölge birlikleri içinde en fazla üyeye sahip olanı Marmara Belediyeler Birliği'dir. Marmara Belediyeler Birliği, aynı zamanda ilk kurulan bölgesel belediye birliğidir. Bu yönüyle bölge birliğinin ilk örneğini oluşturmaktadır.

Marmara Belediyeler Birliği, sadece üye sayısı açısından değil bilakis yürüttüğü etkinlikler açısından da diğer bölge belediyeler birliklerinden farklıdır. Özellikle çevre, uluslararası ilişkiler, afet yönetimi ve şehircilik alanında yürüttüğü etkinlikler ile üyelerine yönelik sunduğu eğitim, teknik inceleme programları ve danışmanlık hizmetleri dikkat çekmektedir

Buradan hareketle, bölge belediye birliklerinin de kendi aralarında iş birliğinin geliştirilmesi ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bölge birlikleri içinde bazı alanlarda uzmanlık kazanmış olanlar diğerlerine yardım edebilir. Böylece iş bölümü ve uzmanlaşmanın beraberinde getirdiği avantajlardan bütün belediyeler yararlanmış olacaktır.

1.2.5. Marmara Belediyeler Birliği (MBB) ve Kuruluşu

1973 yılında Marmara Denizi'ne ve boğazlara kıyısı olan değişik partilere mensup 44 belediye, belediyelerinin sınırlarını aşan çevre sorunlarına çözüm bulmak ve Marmara Denizi'nin kirlenmesini önlemek amacı ile bir araya gelmiş ve 2 yıllık bir hazırlık sürecinden sonra, 25 Nisan 1975 tarihinde Marmara Belediyeler Birliği'ni kurmuştur. Birliğin merkezi, başlangıçta İzmit olarak kabul edilmiştir. Birlik başkanlığına, zamanın İzmit Belediye Başkanı Erol KÖSE seçilmiştir. 25 Mayıs 1977 tarihinde yapılan Birlik Genel Kurulu kararı ile, Birlik Merkezi İstanbul'a taşınmıştır. Marmara Belediyeler Birliği, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa istinaden faaliyet gösteren bir kamu kurumudur. Marmara Belediyeler Birliği, Türkiye'de demokratik yerel yönetim hareketinin gelişmesi, belediyelerin yetki ve kaynaklarının artırılması, yerel yönetimlerde çevre bilincinin geliştirilmesi, belediyelerin ortak sorunlarına işbirliği ile çözüm bulunması, büyükşehir belediyelerinin kurulması, belediyelerin uluslararası yerel yönetim kuruluşlarında temsili gibi konularda öncülük yapan, Türkiye'nin en eski ve kapsamlı bölgesel belediyeler birliğidir.

Birliğin temel çalışma alanı, Türkiye'nin en faal bölgesi ve Avrupa ile Asya arasında köprü niteliğinde olan Marmara Bölgesini kapsamakla birlikte, birliğin faaliyetlerinde yenilik isteyen birlik üyeleriyle, yarı ulusal bir nitelik kazanmaya başlamıştır. Böylece Birlik, dünyada iki kıtada bulunan tek bölgesel yerel yönetim birliği olma özelliğini taşımaktadır. Birliğin merkezi olan İstanbul şehri, her iki kıtaya yayılmış tek şehirdir. Aynı zamanda 14,5 milyon nüfusu ile büyük bir metropol olan İstanbul, ülkenin de en önemli şehridir. Toplam nüfusu 23,5 milyonu aşan Marmara Bölgesi, Türkiye'nin ekonomik ve kültürel merkezi olup, ülke ekonomisinin yüzde 60'ını temsil etmektedir. Nüfus yoğunluğu, ülke ortalamasının üzerinde olan Marmara Bölgesi, aynı zamanda sanayi tesisleri, enerji tüketimi, turizm gelirleri, ulaşım ağı genişliği gibi birçok açıdan Türkiye'nin en gelişmiş bölgesidir. MBB, Marmara bölgesinde bulunan 11 ilde, bölge dışında ise 2 ilde faaliyet göstermektedir: Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova bölge içinde, Bolu ve Düzce ise bölge dışında birlik üyeliğini sürdürmektedir.

MBB, kuruluşundan itibaren yerel karar vericilerin ve belediye personelinin eğitim ve nitelik geliştirme ihtiyaçlarına her zaman önem vermiştir. Yerel yönetimlere yönelik eğitim faaliyetleri alanında büyük birikime sahip olan MBB, bu alanda etkin bir eğitim sistemi kurmuştur. MBB, belediyelerin hizmet içi eğitim ihtiyacının karşılanmasına yönelik mesleki ve teknik eğitimlerin yanı sıra, çalışanların kişisel ve sosyal açıdan gelişmelerine yönelik nitelikli eğitim çalışmaları yapmaktadır. Bu kapsamda, her türlü alt yapıya sahip eğitim salonlarında, tecrübeli eğitim organizasyon görevlilerinin sorumluluğunda, belediyeceğinin her alanında uzman eğitimcilerle ve birçok kurumla işbirliği yaparak başarılı eğitim faaliyetleri organize edilmektedir. MBB, zengin ve interaktif web siteleri, gazete, dergi, kitap yayınları ve veri tabanları ile bilginin yaygınlaşmasını kolaylaştırmaktadır.

Birlik bünyesinde kurulan ve Türkiye'de "yerel yönetimler" ve "şehircilik" konusunda ilk ihtisas kütüphanesi olan Mimar Turgut Cansever Şehir ve Yerel Yönetimler Kütüphanesi ile uluslararası düzeyde araştırmacılara ve yerel yöneticilere hizmet vermektedir. Şehir ve Yerel Yönetimler Kütüphanesi Türkiye'de yerel yönetimlere adanmış en büyük ihtisas kütüphanesidir. Türkçe, İngilizce, Almanca, Fransızca, Arapça, Rusça ve diğer dillerde yaklaşık 22.500 materyale (kitaplar, raporlar, dergi vb.) sahiptir.

1.2.6. Uluslararası İlişkilerde Belediye Birliklerinin Rolü ve Marmara Belediyeler Birliği

Günümüz dünyasında artık sadece ülkeler değil şehirler de yarışmakta ve bu amaçla markalaşmaya çalışmaktadır. Bu durum, uluslararası ilişkiler alanında dünyadaki başarılı uygulamaların takibini gerektirmektedir. Bu kapsamda tecrübe edinmek, bilgi paylaşımında bulunmak, gözlem ve değerlendirme yapmak bu yarışın gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Şehirler arasındaki bu yarışın kilit aktörü ise yerel yönetimlerdir. Merkezi yönetimin dış politikasına paralel olarak; yerel yönetimlerin kültür, ekonomi, çevre, turizm ve diğer alanlarda yürüttüğü kapsamlı faaliyetler, zamanla “yerel dış politika” argümanının gelişmesine zemin oluşturmakta, çok yönlü ve çok aktörlü uluslararası diplomasiye katkı sağlama, yerel yönetimlerin dünyadaki tecrübelerden faydalanmasına da imkân vermektedir.

Mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak üzere kurulmuş olan belediyeler, günümüzde yerel ve ulusal sınırları aşarak uluslararası alanda aktif olmaya başlamışlardır. Artık yerel yönetimlerin ve özellikle belediyelerin dış politikasından, şehirler diplomasinden ve özellikle yerelin ulusal dış politikayı tamamlayıcılığından söz edilmektedir.

Yerel yönetimlerin uluslararası işbirliğine örnek olarak; Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG), Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (CLRAE), Dünya Büyük Şehirleri Zirve Konferansı (WCS), Dünya Metropoller Birliği (Metropolis), İslam Başşehirleri ve Şehirleri Teşkilatı (OICC), Arap Şehirleri Teşkilatı (ATO) ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) gösterilebilir. Söz konusu birliklerin amaçları: yerel özerkliği desteklemek, yerel yönetimlerin gelişmesine katkıda bulunmak ve demokrasiyi geliştirmek, üye belediyelerin çıkarlarını gözetmek, belirli konularda yerel yönetimlere bilgi aktarmak, yerel yönetimlerle ilgili yayınlar yapmak, belediyeler arası ortak hareket etme düşüncesini güçlendirmek, şehir yönetimi konusunda en iyi uygulamaları belirlemek, insan kaynaklarının kapasitesini geliştirmek, yerel yönetimler ile merkezi yönetim arasında etkili bir iletişim kanalı kurmak, benzer amaçlarla kurulmuş yerel yönetim birlikleri ile yakın ilişkiler kurarak yerel yönetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırmak olarak özetlenebilir.

MBB kuruluş sürecinden bu yana hep güçlü bir uluslararası kimliğe ve boyuta sahip oldu. 1972 tarihli Birleşmiş Milletlerin Stockholm Çevre Konferansından ilham alıp yola çıkan ekip, Türkiye'nin kendi alanında öncü bir birlik kurdu. Türkiye'de ilk belediyeler birliği olan bu oluşum, kıtaların bulunduğu bir şehirde dünyaları yerelde buluşturacak bir uzak görüşlülük ile, daha ilk günlerinden beri uluslararası faaliyetlere önem verdi. 1982 yılında Arap Şehirleri Teşkilatı (ATO) ile imzalanan işbirliği protokolü, 1985 yılında İstanbul'da ATO ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) işbirliğinde düzenlenen “İslam Mimari Mirasını Koruma Konferansı”, 1985 yılında Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği IULA ve İBB ile ortaklaşa kurduğu IULA'nın Ortadoğu Teşkilatı IULA-EMME, bu durumun göstergeleridir.

Üye belediyeleri çeşitli ulusal ve uluslararası platformlarda temsil etmek, hak ve çıkarlarını savunmak ve Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde üyelerine gerekli desteği sağlamak üzere Birlik bünyesinde bir “Uluslararası İşbirliği Merkezi” kurulmuştur.

MBB, Akdeniz havzası, Balkanlar, Brüksel, Arap dünyası gibi birçok uluslararası alanda Türkiye'yi ilk temsil eden yerel aktör oldu. Balkanlar'da etkin olan Güney-Doğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı NALAS'a 2008 yılında üye olup 2009-2013 dönemi yönetiminde söz sahibi oldu. 2010 yılında Arap Şehirleri Teşkilatı ATO'da gözlemci üyelik statüsü elde etmiş olan MBB, aynı yıl İslam Başşehirleri ve Şehirleri Teşkilatı OICC'ye iştirakçi üye olarak kabul edildi. Diğer yandan MBB, 2010 yılında TDBB'ye 2014 yılında UCLG'ye resmen üye oldu.

Brüksel merkezli Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi, (CoR) Türkiye Çalışma Grubu'nun önemli partneri oldu.

Birlik, Asya Belediye Başkanları Forumu'nun kurucuları arasında yer almakta, Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği, Filistin Yerel Yönetimleri Birliği (APLA), Lübnan Al-Fayhaa Belediyeler Birliği, Moldova Yerel Yönetimler Kongresi (CALM), Bulgaristan Belediye Meclis Başkanları Birliği (NAPOS), Çin Uluslararası Dostluk Şehirleri Birliği (CIFCA) ve Çin Sichuan Eyaleti Dış Ülkelerle Dostluk Birliği (SIFA) ve Çin'in Fujian Eyalet Yönetimi ile işbirliği protokolleri bulunmaktadır.

1.3.

MARMARA BELEDİYELER BİRLİĞİ'NİN ÜYELERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Marmara Belediyeler Birliği, bölgesel düzeyde kurulmuş en fazla üyeye sahip belediye birliğidir. Birliğe üye belediyelere ilişkin il düzeyinde verilecek genel bilgiler öncesinde Marmara Bölgesi'nde bulunan belediyelerle ilgili genel bilgiler verilmektedir.

1.3.1. Marmara Bölgesi Belediyelerine Dair Bilgiler ve Birliğe Üyelik Durumu

Türkiye genelinde 1.398 belediye bulunmaktadır. Marmara Bölgesi'ndeki toplam belediye sayısı ise 206'dır. Bolu ve Düzce dahil edildiğinde toplam belediye sayısı 228 olmaktadır. Bölge illeri içinde en çok belediye sayısı İstanbul (40) ilindedir. Bunu 23 belediye ile Çanakkale, 21 belediye ile Balıkesir ve Kırklareli takip etmektedir. Marmara Bölgesinde Belediyesi en az olan il ise Düzce'dir (10).

Tablo 15: Bölgedeki Belediye Türleri ve Sayısı

İl	Büyükşehir	İl	Büyükşehir İlçe	İlçe	Belde	TOPLAM	Oran (%)
Balıkesir	1		20			21	9,21
Bilecik		1		7	3	11	4,82
Bursa	1		17			18	7,89
Çanakkale		1		11	11	23	10,09
Edirne		1		8	7	16	7,02
İstanbul	1		39			40	17,54
Kırklareli		1		7	13	21	9,21
Kocaeli	1		12			13	5,70
Sakarya	1		16			17	7,46
Tekirdağ	1		11			12	5,26
Yalova		1		5	8	14	6,14
Bolu		1		8	3	12	5,26
Düzce		1		7	2	10	4,39
Bölge Geneli	6	7	115	53	47	228	100
Türkiye Gen.	30	51	519	402	396	1398	

Kaynak: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Kasım 2017 itibariyle 187 belediye, MBB'ye üyedir. Bunların 6'sı büyükşehir belediyesi, 7'si il belediyesi, 102'si büyükşehir ilçe belediyesi, 36'sı ilçe belediyesi, 36'sı da belde belediyesidir. Bunların türleri aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Tablo 16: Marmara Belediyeler Birliği'ne Üye Belediye Sayısı ve Türleri

İller	Büyükşehir	İl	Büyükşehir ilçe	İlçe	Belde	TOPLAM	Oran (%)
Balıkesir	1		16			17	9,09
Bilecik		1		6	3	10	5,35
Bursa	1		16			17	9,09
Çanakkale		1		10	7	18	9,63
Edirne		1		8	6	15	8,02
İstanbul	1		39			40	21,39
Kırklareli		1		7	13	21	11,23
Kocaeli	1		12			13	6,95
Sakarya	1		11			12	6,42
Tekirdağ	1		8			9	4,81
Yalova		1		5	7	13	6,95
Bolu		1				1	0,53
Düzce		1				1	0,53
Bölge Geneli	6	7	102	36	36	187	100

Kaynak: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Marmara Bölgesi'nde bulunan 206 belediyeden 187'si Kasım 2017 tarihi itibariyle Marmara Belediyeler Birliği'nin üyesidir. Başka bir ifadeyle bölge belediyelerinin %91'i Birliğe üye iken %9'u üye değildir. İstanbul, Kırklareli ve Kocaeli illerinde bulunan bütün belediyeler Birliğin üyesidir. Üye sayısı açısından bakıldığında, en çok üyesi bulunan il İstanbul (40) olurken ikinci sırayı Kırklareli (21), üçüncü sırayı Çanakkale (18), dördüncü sırayı Balıkesir (17) ve Bursa (17) illeri almaktadır. En az üye sayısı açısından değerlendirildiğinde, Tekirdağ ili 9 üye belediye ile en az üyesi olan ildir. Bunu 10 üye ile Bilecik, 12 üye ile Sakarya ve 13 üye ile Yalova illeri takip etmektedir.

Tablo 17: Marmara Belediyeler Birliği'ne Üye Olmayan Belediye Sayısı ve Türleri

İller	Büyükşehir	İl	Büyükşehir ilçe	İlçe	Belde	TOPLAM	Oran (%)
Balıkesir			4			4	9,76
Bilecik				1		1	2,44
Bursa			1			1	2,44
Çanakkale				1	4	5	12,20
Edirne					1	1	2,44
İstanbul						0	0,00
Kırklareli						0	0,00
Kocaeli						0	0,00
Sakarya			5			5	12,20
Tekirdağ			3			3	7,32
Yalova					1	1	2,44
Bolu				8	3	11	26,83
Düzce				7	2	9	21,95
Bölge Geneli	0	0	13	17	11	41	100

Kaynak: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Birliğe üye olmayan belediye sayısı açısından bakıldığında, Çanakkale ve Sakarya illeri 5'er belediye ile ilk sıradadırlar.

Birliğe üye olmayan 41 belediyenin, 13'ü büyükşehir ilçe belediyesi, 17'si ilçe merkezi belediyesi iken 11'i belde belediyesidir.

Marmara Bölgesi'nde bulunan büyükşehir belediyelerinin tamamı, il belediyelerinin tamamı, büyükşehir ilçe belediyelerinin %89'u, ilçe merkezi belediyelerinin %68'i, belde belediyelerinin ise %77'si Marmara Belediyeler Birliği'ne üyedir. Bu oranlar, üye olma eğiliminin en düşük olduğu belediye türünün ilçe merkez belediyeleri olduğunu göstermektedir.

Oranlar, belediye ölçeği ile Birlik üyeliği arasında doğrusal bir ilişkiye işaret etmektedir. Belediye türü, ilçe ve belde niteliğine doğru gittikçe üye olma oranı azalmaktadır.

Bu durum, belde belediyelerinin Birlik tarafından sunulan hizmetlerden yeterince haberdar olmadıkları, Birlik aidatlarının mali bir yük olarak görülmesi, gündelik sorunlarla ilgilenmekten uzaklaşamamaları gibi nedenlerle açıklanabilir.

Ancak günümüz belediyecilik anlayışının geçmişten çok farklı olduğu kabul edilmektedir. Artık belediyeler merkezi yönetimin taşradaki bir uzantısı gibi algılanmamaktadır. Belediyeler yerel kaynakları harekete geçiren, yerelde demokrasiyi yaşatan, halkın gündelik yaşamını kolaylaştıran hizmetleri etkinlik ve verimlilik içinde sunan birimlerdir. Bu yönüyle demokrasi, ekonomik verimlilik ve yerel özerklik konusunda öncü rol belediyelere düşmektedir. Aynı zamanda belediyelerin uluslararası alanda da rol alarak küresel aktör olmaya doğru gittiklerine şahit olunmaktadır.

Bu gelişmelerin yanında Marmara Belediyeler Birliği'nin kendini sürekli yenileyerek bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde etkinliklerini artırdığını da görmek gerekmektedir. MBB olarak üyelerine, eğitimden danışmanlığa, ulusal temsilden uluslararası ilişkilere kadar geniş bir yelpazede hizmet sunmaktadır. Özellikle eğitim ve danışmanlık hizmetlerine küçük ölçekli belediyelerin daha çok ihtiyacı bulunmaktadır.

Özetle, Birliğe üye olmayan belediyelerin küresel dünyada ve en iyi hizmet yarışının olduğu rekabet ortamında "birlikten kuvvet doğar" atasözünün gereğini yapmaları ve üyelik durumlarını gözden geçirmeleri temenni edilmektedir.

1.3.2. İl Düzeyinde Üye Belediyelere İlişkin Bilgiler

Marmara Belediyeler Birliği, Marmara Bölgesi'ndeki 11 ilin ve toplamda 13 ilde bulunan belediyelerin çok önemli bir bölümünün, üyesi olduğu bir belediyeler birliğidir. Söz konusu illere ve belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler bu kısımda verilmektedir.

1.3.2.1. Balıkesir

Balıkesir Marmara ve Ege denizlerine kıyası olan bir ildir. Topraklarının büyük bir bölümü Marmara Bölgesi'nde bir kısmı da Ege Bölgesi'ndedir. İl, İstanbul, İzmir ve Bursa ulaşım ağı üzerindedir.

İlin arazilerinin %32'si tarım amaçlı kullanılırken %31'i ormandır. Kalan kısmı mera ve kullanılmayan arazidir. Bu yönüyle tarım ağırlıklı bir ekonomiye sahiptir. Bunun yanında deniz kıyı şeridinin uzunluğundan dolayı zengin turizm potansiyeline de sahiptir. Ayrıca, termal kaynak bakımından dünyanın radyoaktivite oranı en yüksek şifalı suları buralarda bulunmaktadır. Balıkesir'in gayri safi yurt içi hâsıla içindeki payı %1.5 civarındadır.

Balıkesir ilinde Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 Büyükşehir belediyesi, 13 büyükşehir ilçe belediyesi ve 3 ilçe belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 18: Üye Belediye Bilgileri (Balıkesir)

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Balıkesir	Büyükşehir Belediyesi	4
2	Altıeylül	Belediyesi	3
3	Balya	Belediyesi	2
4	Bandırma	Belediyesi	3
5	Bigadiç	Belediyesi	2
6	Dursunbey	Belediyesi	2
7	Edremit	Belediyesi	3
8	Erdek	Belediyesi	2
9	Gönen	Belediyesi	2
10	Havran	Belediyesi	2
11	İvrindi	Belediyesi	2
12	Karesi	Belediyesi	3
13	Kepsut	Belediyesi	2
14	Manyas	Belediyesi	2
15	Marmara	Belediyesi	2
16	Savaştepe	Belediyesi	2
17	Sındırgı	Belediyesi	2

Balıkesir İli'nin sınırları aynı zamanda büyükşehir belediye sınırları olduğu için bütün belediyeler ilçe belediyesi statüsündedir.

Büyükşehir belediyesi dışında nüfusu en yüksek üye Altıeylül Büyükşehir İlçe Belediyesi'dir.

Balıkesir'de bulunan 21 belediyenin 5'i Marmara Belediyeler Birliği'ne üye değildir.

1.3.2.2. Bilecik

Osmanlı Devleti'nin kuruluş yeri olan Bilecik İli Marmara, İç Anadolu ve Ege bölgelerinin kesişim noktaları üzerinde konumlanmaktadır. İstanbul, Afyon, Antalya ulaşım aksı ile Bursa, Eskişehir, Ankara ulaşım aksı üzerindedir. Coğrafi yapısı önemli oranda dağlıktır. Dağlar il topraklarının % 32'sine yakın bir bölümünü kaplarken ovalar % 7'lik, ormanlar ise %47'lik bir alana sahiptir.

Son yıllarda sanayileşmenin hızla arttığı Bilecik ilinin, gayri safı yurt içi hâsıla içindeki payı %0,3 civarındadır. Bilecik ilinde Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 il belediyesi, 7 ilçe belediyesi ve 1 belde belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 19: Üye Belediye Bilgileri (Bilecik)

S.NO	Belediye Adı		Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Bilecik	Belediyesi	77.976	2
2	Bozüyük	Belediyesi	72.471	2
3	İnhisar	Belediyesi	2.334	2
4	Osmaneli	Belediyesi	21.071	2
5	Söğüt	Belediyesi	19.285	2
6	Yenipazar	Belediyesi	3.078	2
7	Pazaryeri	Belediyesi	10.583	2
8	Vezirhan	Belediyesi	2.877	2
9	Bayırköy	Belediyesi	2.678	2
10	Dodurga	Belediyesi	2.251	2

Üye ilçe belediyeleri arasında en yüksek nüfus Osmaneli Belediyesidir.

Bilecik İlinde bulunan 11 belediyenin 1'i (Gölpazarı ilçe belediyesi) Marmara Belediyeler Birliği'ne üye değildir.

1.3.2.3. Bursa

Türkiye'nin nüfus itibarıyla 4. büyük kenti olan Bursa, aynı zamanda sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 5. Sıradada yer almaktadır. Bursa ili topraklarının %17'sini ovalar, yaklaşık %35'ini de dağlar oluşturmaktadır. Tarım arazileri il yüz ölçümünün %39'unu, ormanlık araziler ise %45'ini oluşturmaktadır. Tarım arazilerinin önemli bir yer tutmasına paralel olarak tarımın istihdam içindeki payı da yüksektir (%33). Bursa tarımsal üretimin yanında sanayi şehri olarak da bilinmektedir. Başta otomotiv olmak üzere tekstil ve imalat sanayi oldukça gelişmiştir. Nitekim sanayi sektörünün istihdam payı %28'dir. Bursa'nın gayri safi yurt içi hâsıla içindeki payı ise %3,6'dır.

Bursa ilinde Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 büyükşehir belediyesi ve 16 büyükşehir ilçe belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 20: Üye Belediye Bilgileri (Bursa)

S.NO	Belediye Adı		Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Bursa	Büyükşehir Belediyesi	2.901.306	4
2	Büyükorhan	Belediyesi	10.421	2
3	Gemlik	Belediyesi	107.139	3
4	Gürsu	Belediyesi	84.326	2
5	Harmancık	Belediyesi	6.551	2
6	İznik	Belediyesi	42.530	2
7	Karacabey	Belediyesi	81.629	2
8	Keles	Belediyesi	12.452	2
9	Kestel	Belediyesi	57.818	2
10	M.Kemalpaşa	Belediyesi	99.753	2
11	Mudanya	Belediyesi	86.426	2
12	Nilüfer	Belediyesi	415.818	3
13	Orhaneli	Belediyesi	19.656	2
14	Orhangazi	Belediyesi	77.297	2
15	Osmangazi	Belediyesi	841.756	3
16	Yenişehir	Belediyesi	53.061	2
17	Yıldırım	Belediyesi	649.731	3

Bursa ilinin sınırları aynı zamanda büyükşehir belediye sınırları olduğu için bütün belediyeler ilçe belediyesi statüsündedir. Bursa'da belde belediyesi bulunmamaktadır.

Büyükşehir kapsamındaki ilçelerden en büyüğü Osmangazi Belediyesidir. Bursa ilinde bulunan 18 belediyenin 1'i (İnegöl Belediyesi) Marmara Belediyeler Birliği'ne üye değildir.

1.3.2.4. Çanakkale

Çanakkale ili, hem Marmara hem de Ege Denizi'ne kıyısı bulunmasının yanında, iki denizin birleşimini sağlayan Çanakkale Boğazı üzerinde yer almasıyla stratejik bir konuma sahiptir. Kırsal nüfusunun yüksek olması, ilin sektörel yapısında tarım oranının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Çanakkale ilinde yaşayanların %70'den fazlasının en önemli geçim kaynağı tarımsal faaliyetlerdir. Ancak son yıllarda tarıma dayalı sanayinin gelişmekte olduğu görülmektedir.

Ayrıca Çanakkale, 671 km. kıyı şeridi olması açısından deniz turizminin gelişmiş olduğu iller arasındadır. Çanakkale savaşılarının geçtiği Gelibolu Yarımadası da tarih ve kültür turizmi açısından önem taşımaktadır.

İlin arazilerinin %55'i ormanlıktır. Kalan kısımları ise mera, çayır ve tarımsal arazilerdir. İlin temel geçim kaynağı tarımdır. Buna paralel olarak gayri safi yurt içi hâsıla içinde Çanakkale'nin payı da %0,7 ile düşük düzeydedir.

Çanakkale ilinde Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 il belediyesi, 10 ilçe belediyesi ve 7 belde belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 21: Üye Belediye Bilgileri (Çanakkale)

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Çanakkale	165.517	3
2	Ayvacık	31.683	2
3	Biga	89.853	2
4	Bozcaada	2.613	2
5	Çan	48.843	2
6	Eceabat	8.949	2
7	Ezine	31.345	2
8	Gelibolu	43.886	2
9	Gökçeada	8.776	2
10	Lapseki	25.931	2
11	Yenice	32.948	2
12	Çardak	3.178	2
13	Gümüşçay	2.092	2
14	Karabiga	4.475	2
15	Kavakköy	2.929	2
16	Küçükkuşu	8.825	2
17	Terzialan	1.852	2
18	Umrubey	2.430	2

Çanakkale ilindeki üye belediyeler arasında en yüksek nüfusa sahip ilçe Biga iken en fazla nüfusa sahip belde Küçükkuşu'dur.

Çanakkale ilinde bulunan 23 belediyenin 5'i Marmara Belediyeler Birliği'ne üye değildir. Bunların 1'i ilçe (Bayramiç) belediyesi, 4'ü belde (Evreşe, Geyikli, Kalkım, Kepez) belediyesidir.

1.3.2.5. Edirne

Edirne, Avrupa ile Anadolu ve Ortadoğu bölgesinin bağlantı yolu üzerinde yer almaktadır. Sınır ili olmasından dolayı stratejik öneme sahiptir. Edirne, tarihte birçok kültürün etkisinde kalmış, Osmanlı İmparatorluğu'na İstanbul öncesinde başkentlik yapmış olup, tarihi ve kültürel açıdan zengin bir geçmişe sahiptir.

Edirne ilinin ekonomisinde tarımsal üretim önemli yer tutmaktadır. İl topraklarının %71'i tarım arazisi, yaklaşık %17'si de ormanlık alandır. İl topraklarının verimli olmasına ve sululu imkânı bulunmasına rağmen tarıma dayalı sanayi ve diğer sanayi sektörleri çok gelişmemiştir. İstihdamda hizmetler sektörünün payı, tarım ve sanayiye oranla daha yüksektir. Edirne'nin, ülkemizin gayri safı yurt içi hâsılası içindeki payı %0,7 ile düşük seviyededir.

Edirne ilinde Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 il belediyesi, 8 ilçe belediyesi ve 6 belde belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 22: Üye Belediye Bilgileri (Edirne)

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Edirne Belediyesi	173.037	3
2	Enez Belediyesi	10.494	2
3	Havsa Belediyesi	19.292	2
4	İpsala Belediyesi	27.822	2
5	Keşan Belediyesi	80.894	2
6	Lalapaşa Belediyesi	6.834	2
7	Meriç Belediyesi	14.028	2
8	Süloğlu Belediyesi	7.000	2
9	Uzunköprü Belediyesi	62.300	2
10	Beğendik Belediyesi	2.624	2
11	Esetçe Belediyesi	2.196	2
12	Küplü Belediyesi	2.388	2
13	Subaşı Belediyesi	1.977	2
14	Yenikarpuzlu Belediyesi	3.148	2
15	Yenimuhacir Belediyesi	2.049	2

Edirne ilindeki üye belediyeler arasında en yüksek nüfusa sahip ilçe Keşan iken en fazla nüfusa sahip belde Uzunköprü'dür.

Edirne ilinde bulunan 16 belediyenin 1'i (Kırcaali) Marmara Belediyeler Birliği'ne üye değildir.

1.3.2.6. İstanbul

Kıtalar arası bir kent olan İstanbul'un tarih öncesi çağlarda kurulduğu bilinmektedir. Dünyanın en eski kentlerinden olan İstanbul, tarihte birçok medeniyete de başkentlik yapmıştır. Günümüzde 14 milyondan fazla nüfusuyla Türkiye'nin ve Avrupa'nın en kalabalık kentidir.

Kara ve deniz ticaret yollarının bir kavşağı olması ve stratejik konumu nedeniyle Türkiye'de ekonomik hayatın merkezidir. Aynı zamanda ülkenin en büyük sanayi merkezidir. Sanayi istihdamının %20'sini karşılamaktadır. İl'deki istihdamda %50,2 ile hizmetler sektörü en yüksek paya sahiptir. Bunu %24,7 ile tarım ve %19,7 ile sanayi sektörü izlemektedir. İl arazilerininin %29'u tarım, %46'sı orman ve fundalık olup, yaklaşık %22'lik kısmı konut ve sanayi amaçlı kullanılmaktadır.

İstanbul turizm açısından da önemli bir kenttir. 2008 yılında ülkemize gelen turistlerin %28'i İstanbul'u ziyaret etmiştir. Diğer bir ifade ile, söz konusu dönemde 7 milyondan fazla turist İstanbul'a gelmiştir.

İstanbul, ülkenin gayri safi yurt içi hâsılasında da en yüksek paya (%21,3) sahiptir. Buna paralel olarak genel bütçe vergi gelirleri içindeki payı da oldukça yüksektir (%43,4).

İstanbul ilinde MBB'ye 1 büyükşehir belediyesi, 39 büyükşehir ilçe belediyesi üyedir. İstanbul'da bulunan bütün belediyeler MBB'ye üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 23: Üye Belediye Bilgileri (İstanbul)

S.NO	Belediye Adı		Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	İstanbul	Büyükşehir Belediyesi	14.804.116	4
2	Adalar	Belediyesi	14.478	2
3	Arnavutköy	Belediyesi	247.507	3
4	Ataşehir	Belediyesi	422.513	3
5	Avcılar	Belediyesi	430.770	3
6	Bağcılar	Belediyesi	751.510	3
7	Bahçelievler	Belediyesi	598.097	3
8	Bakırköy	Belediyesi	222.437	3
9	Başakşehir	Belediyesi	369.810	3
10	Bayrampaşa	Belediyesi	273.148	3
11	Beşiktaş	Belediyesi	189.356	3
12	Beykoz	Belediyesi	250.410	3
13	Beylikdüzü	Belediyesi	297.420	3
14	Beyoğlu	Belediyesi	238.762	3
15	Büyükçekmece	Belediyesi	237.185	3
16	Çatalca	Belediyesi	68.935	2
17	Çekmeköy	Belediyesi	239.611	3
18	Esenler	Belediyesi	457.231	3
19	Esenyurt	Belediyesi	795.010	3
20	Eyüp	Belediyesi	377.650	3
21	Fatih	Belediyesi	417.285	3
22	Gaziosmanpaşa	Belediyesi	499.766	3
23	Güngören	Belediyesi	298.509	3
24	Kadıköy	Belediyesi	452.302	3
25	Kağıthane	Belediyesi	439.685	3
26	Kartal	Belediyesi	459.298	3
27	Küçükçekmece	Belediyesi	766.609	3
28	Maltepe	Belediyesi	490.151	3
29	Pendik	Belediyesi	691.681	3
30	Sancaktepe	Belediyesi	377.047	3
31	Sarıyer	Belediyesi	342.753	3
32	Silivri	Belediyesi	170.523	3
33	Sultanbeyli	Belediyesi	324.709	3
34	Sultangazi	Belediyesi	525.090	3
35	Şile	Belediyesi	34.241	2
36	Şişli	Belediyesi	272.803	3
37	Tuzla	Belediyesi	242.232	3
38	Ümraniye	Belediyesi	694.158	3
39	Üsküdar	Belediyesi	535.537	3
40	Zeytinburnu	Belediyesi	287.897	3

İstanbul ilinin sınırları aynı zamanda büyükşehir belediye sınırları olduğu için bütün belediyeler ilçe belediyesi statüsündedir. İstanbul'da belde belediyesi bulunmamaktadır. En yüksek nüfusa sahip ilçe belediyesi Esenyurt'tur. En düşük nüfusa sahip ilçe belediyesi ise Adalar'dır.

1.3.2.7. Kırklareli

Kırklareli ili Trakya'da Istranca (Yıldız) Dağları ve Ergene Ovası bölümleri üzerinde yer almaktadır. Ergene Ovası'nda bitkisel üretim, Istranca (Yıldız) Dağları'nda ormancılık ve hayvancılık, kıyı kesiminde ise balıkçılık yapılmaktadır. Tarım ağırlıklı bir ekonomiye sahip olan Kırklareli ili arazilerinin %41'inde tarımsal üretim yapılırken %40'ı ormanlıktır. Ülke gayri safi yurt içi hâsılası içinde Kırklareli'nin payı, tarıma dayalı ekonomisi nedeniyle %0,8'dir.

Kırklareli ilinde Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 il belediyesi, 7 ilçe belediyesi ve 13 belde belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 24: Üye Belediye Bilgileri (Kırklareli)

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Kırklareli	97.626	2
2	Babaeski	47.950	2
3	Demirköy	8.464	2
4	Kofçaz	2.564	2
5	Lüleburgaz	145.263	3
6	Pehlivanköy	3.681	2
7	Pınarhisar	18.580	2
8	Vize	27.556	2
9	Ahmetbey	3.955	2
10	Alpullu	2.236	2
11	Büyükkarıştıran	5.924	2
12	Büyükmandıra	3.455	2
13	Çakıllı	2.062	2
14	Evrensekiz	2.732	2
15	İğneada	2.136	2
16	İnce	1.795	2
17	Karahalil	1.480	2
18	Kavaklı	4.701	2
19	Kaynarca	2.228	2
20	Kıyıköy	1.977	2
21	Üsküp	2.261	2

En yüksek nüfusa sahip ilçe Lüleburgaz'dır. Lüleburgaz bu nüfusla il merkezi Kırklareli'den daha fazla nüfusa sahiptir. Kırklareli'nde en fazla nüfusa sahip belde Büyükkarıştıran'dır.

Kırklareli'nde bulunan bütün belediyeler MBB'ye üyedir.

1.3.2.8. Kocaeli

Kocaeli ili İstanbul ile Anadolu'yu birleştiren bir geçiş noktasıdır. Bu konumu, İzmit Körfezi'nin doğal liman olması, kara ve demiryolu ulaşım güzergâhı üzerinde bulunması nedeniyle de güç kazanmaktadır.

Sanayi ili olarak bilinen Kocaeli'nde Türkiye'nin ilk 500 büyük sanayi kuruluşundan 75'i ve ilk 100 sanayi kuruluşundan 18'i faaliyette bulunmaktadır. Gelişmiş olan sanayi sektörüne dayalı olarak, İl sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında üç büyük ilden sonra 4. sırayı almaktadır. Sanayi sektörü açısından Gebze İlçesi çok yoğun bir üretim alanıdır. Gebze ve Dilovası ilçelerindeki sanayi bölgelerinde bütün parseller doludur.

Sanayi üretiminin yanında tarımsal faaliyetler de yapılmaktadır. İl arazilerinin %37'si tarımsal üretim amaçlı kullanılmaktadır. İlde ormanlık alanların payı ise %43'tür.

Yoğun sınırlı üretim dolayısıyla, bu sektörün il ekonomisi içindeki payı %70 iken, tarımın payı %3'tür. Gelişmiş sanayiye paralel olarak Kocaeli kişi başına düşen en yüksek gayri safi yurt içi hâsılaya sahip ildir. Ülke genelindeki gayri safi yurt içi hâsılaya katkısı ise %5,1'dir.

Kocaeli ilinde 1 büyükşehir belediyesi ve 12 büyükşehir ilçe belediyesi MBB'ye üye olup, Kocaeli ilinde Birliğe üye olmayan belediye bulunmamaktadır. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 25: Üye Belediye Bilgileri (Kocaeli)

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı	
1	Kocaeli	Büyükşehir Belediyesi	1.830.772	4
2	Başiskele	Belediyesi	88.910	2
3	Çayırova	Belediyesi	122.460	3
4	Darica	Belediyesi	191.123	3
5	Derince	Belediyesi	138.050	3
6	Dilovası	Belediyesi	46.933	2
7	Gebze	Belediyesi	357.743	3
8	Gölcük	Belediyesi	156.901	3
9	İzmit	Belediyesi	354.464	3
10	Kandıra	Belediyesi	49.221	2
11	Karamürsel	Belediyesi	55.895	2
12	Kartepe	Belediyesi	111.790	3
13	Körfez	Belediyesi	157.282	3

Kocaeli ilinin sınırları aynı zamanda büyükşehir belediye sınırları olduğu için bütün belediyeler ilçe belediyesi statüsündedir. Kocaeli'nde belde belediyesi bulunmamaktadır. En yüksek nüfusa sahip ilçe belediyesi Gebze'dir. En düşük nüfusa sahip ilçe belediyesi ise Kandıra'dır.

1.3.2.9. Sakarya

Sakarya ili ülkenin iki büyük merkezi olan İstanbul ve Ankara'yı birbirine bağlayan kara ve demiryolları üzerinde yer alan, önemli bir kavşak noktasıdır.

Tarıma elverişli iklimi ve arazileri nedeniyle doğal olarak tarım ağırlıklı bir ildir. İl arazilerinin %51'i tarımsal üretim amacıyla kullanılmaktadır. Ormanlık alanların oranı ise yaklaşık %48'dir. Sakarya'da son yıllarda sanayi sektörü de önemli gelişmeler kaydetmiştir.

Karadeniz sahili boyunca uzanan geniş plajlar başta olmak üzere; göller, zengin orman ve yaylalar, vadi ve kanyonlar, sıcak su ve içme suyu kaynakları Sakarya ilinin sahip olduğu doğal değerlerdir.

Son yıllarda gelişme trendi yakalamasına rağmen ülke genelindeki gayri safi yurt içi hasılaya katkısı %1,1'dir

Sakarya ilinden Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 büyükşehir belediyesi ve 11 büyükşehir ilçe belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 26: Üye Belediye Bilgileri (Sakarya)

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Sakarya Büyükşehir Belediyesi	804.731	3
2	Adapazarı Belediyesi	274.898	3
3	Akyazı Belediyesi	86.704	2
4	Erenler Belediyesi	83.984	2
5	Ferizli Belediyesi	25.386	2
6	Karapürçek Belediyesi	12.578	2
7	Karasu Belediyesi	61.533	2
8	Pamukova Belediyesi	28.955	2
9	Sapanca Belediyesi	40.045	2
10	Serdivan Belediyesi	128.121	3
11	Geyve Belediyesi	48.496	2
12	Söğütü Belediyesi	14.031	2

Sakarya ilinin sınırları aynı zamanda büyükşehir belediye sınırları olduğu için bütün belediyeler ilçe belediyesi statüsündedir. Sakarya'da belde belediyesi bulunmamaktadır.

Sakarya ilinde bulunan 17 belediyenin 5'i Marmara Belediyeler Birliği'ne üye değildir. Bunlar; Arifiye, Kocaali, Hendek, Taraklı ve Kaynarca belediyeleridir.

1.3.2.10. Tekirdağ

İstanbul'a yakınlığı dolayısıyla İstanbul topraklarından taşan sanayi kuruluşlarının buralarda yer seçmesi, Tekirdağ ilinde sanayi faaliyetlerinin gelişmesinin temel nedenidir.

Tekirdağ, 1980 sonrasında İstanbul'un etkisiyle Çorlu E-5 karayolu civarında ve Çerkezköy hatlarında hızlı ve kontrolsüz bir gelişme sürecine girmiştir.

Tekirdağ ilinin yaklaşık %80'i verimli tarım topraklarından oluşmaktadır. Sanayi kuruluşları bu verimli topraklarda yer seçmiştir. Arazi kullanım yeteneğine göre, bu topraklar amacı doğrultusunda kullanılmamakta ve sanayinin gelişimi, verimli tarım topraklarının daralmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte il arazilerinin hâlâ %47'si tarımsal amaçlı kullanılmaktadır. Ormanlık alan büyüklüğü ise yaklaşık %18'dir.

Hızla sanayileşmesi, Tekirdağ ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi açısından ilk 10 il arasında yer almasını sağlamıştır. Ülke genelindeki gayri safi yurt içi hâsılaya katkısı ise %1,8'dir.

Tekirdağ ilinde Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 büyükşehir belediyesi, 8 ilçe belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 27: Üye Belediye Bilgileri (Tekirdağ)

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	816.028	3
2	Ergene Belediyesi	59.641	2
3	Çerkezköy Belediyesi	146.319	3
4	Çorlu Belediyesi	253.551	3
5	Hayrabolu Belediyesi	32.158	2
6	Malkara Belediyesi	52.331	2
7	Saray Belediyesi	48.834	2
8	Süleymanpaşa Belediyesi	191.864	3
9	Şarköy Belediyesi	31.330	2

Tekirdağ ilinde en yüksek nüfusa sahip ilçe Çorlu'dur. Tekirdağ ilinde bulunan 12 belediyenin 3'ü Marmara Belediyeler Birliği'ne üye değildir. Bunlar; Kapaklı, Marmara Ereğlisi ve Murathı belediyeleridir.

Tekirdağ ilinin sınırları aynı zamanda büyükşehir belediye sınırları olduğu için bütün belediyeler ilçe belediyesi statüsündedir. Tekirdağ'da belde belediyesi bulunmamaktadır.

1.3.2.11. Yalova

Yalova, İstanbul, Bursa ve Kocaeli arasındaki ulaşım güzergâhı üzerinde yer almaktadır. İl merkezi, sakin bir hayat sürmek isteyenlerin genel olarak tercih ettiği bir yerleşim yeridir. Ayrıca, kaplıcaları ve çiçekçilik sektörünün gelişmişliği ile bilinmektedir.

İlde yürütülen temel faaliyetlerin başında tarım gelmektedir. Bununla birlikte tarımın il ekonomisinde payı sadece %7,3'tür. En yüksek pay %55,1 ile hizmetler sektörüne aittir. Bunu %37,6 ile sanayi sektörü izlemektedir.

Yalova, sosyo-ekonomik gelişmişlikte 9. sıradadır. Ülke genelindeki gayri safi yurt içi hâsılaya katkısı ise %1'dir.

Yalova ilinde Marmara Belediyeler Birliği'ne 1 il belediyesi, 5 ilçe belediyesi ve 7 belde belediyesi üyedir. Üye belediyelere ilişkin bazı temel bilgiler şöyledir:

Tablo 28: Üye Belediye Bilgileri (Yalova)

S.NO	Belediye Adı		Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Yalova	Belediyesi	137.007	3
2	Altınova	Belediyesi	24.896	2
3	Armutlu	Belediyesi	8.688	2
4	Çınarcık	Belediyesi	29.417	2
5	Çiftlikköy	Belediyesi	35.628	2
6	Termal	Belediyesi	6.029	2
7	Esenköy	Belediyesi	2.744	2
8	Kadıköy	Belediyesi	7.502	3
9	Kaytazdere	Belediyesi	5.323	2
10	Subaşı	Belediyesi	6.899	2
11	Taşköprü	Belediyesi	3.624	2
12	Tavşanlı	Belediyesi	2.977	3
13	Teşvikiye	Belediyesi	2.209	2

Yalova ilinde Birliğe üye olan en yüksek nüfusa sahip ilçe Çiftlikköy'dür. En fazla nüfusa sahip belde ise Kadıköy'dür.

Yalova ilinde bulunan 14 belediyenin 1 belde belediyesi (Koru Belediyesi) Marmara Belediyeler Birliği'ne üye değildir.

1.3.2.12. Bolu

Bolu, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alır. Türkiye yüzölçümünün %1,015'lik bölümünü kaplayan Bolu ili, 8.276 km² yüzölçümü ile Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz bölümünde yer alır. İl arazisinin yaklaşık % 18'ini tarım alanlar oluşturmaktadır. Orman alanları ise % 59'luk bir oran ile Türkiye ormanları içinde % 2,55'lik paya sahiptir. Çayır ve meraların kapladığı alan yaklaşık % 15'tir. Geriye kalan % 8'lik alan ise tarım dışı alanlardır.

Bolu Belediyesi Marmara Belediyeler Birliği'ne üyedir.

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı	
1	Bolu	Bolu Belediyesi	195.209	3

1.3.2.12. Düzce

Düzce Belediyesi Marmara Belediyeler Birliği'ne üyedir.

S.NO	Belediye Adı	Nüfusu	Birlik Meclisi'ndeki Üye Sayısı
1	Düzce Belediyesi	228.470	3

1.3.3. Marmara Bölgesi'ndeki Diğer Belediye Birlikleri

Marmara Bölgesi'nde, Marmara Belediyeler Birliği dışında başka belediye veya mahalli idare birlikleri de bulunmaktadır. Bölgede kurulmuş 138 adet mahalli idare birliği vardır.

Tablo 29: Marmara Bölgesi Birlikleri ve Türleri

Birlik Türü	Sayı	Oran (%)
Belediye Hizmet Birliği	13	9.4
Çevre Altyapı Hizmet Birliği	15	10.9
Diğer	5	3.6
İçme Suyu Birliği	18	13.0
Kalkınma Birliği	1	0.7
Köylere Hizmet Götürme Birliği	33	23.9
Sulama Birliği	39	28.3
Turizm Birliği	14	10.1
TOPLAM	138	100

Kaynak: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Bölge'deki birliklerin 13'ü (%9,4) belediye birliğidir. En yüksek rakam (39) sulama birliklerine aittir. Bunu köylere hizmet götürme birlikleri takip etmektedir.

Köylere hizmet götürme birlikleri, sulama birlikleri, turizm birlikleri, içme suyu birlikleri, çevre altyapı hizmet birlikleri gibi birlikler, fonksiyonel birlik türleridir. Belediye birlikleri ise hem fonksiyonel hem de coğrafi özellikler taşımaktadır.

Belediye birlikleri arasında Marmara Belediyeler Birliği dışında bir il veya ilçenin mülki sınırlarını aşan diğer birlikler şunlardır: Doğu-Batı Trakya Belediyeler Birliği, Tarihi Kentler Birliği, Sağlıklı Kentler Birliği. Bir il veya ilçenin mülki sınırları içinde kurulanlar ise, Körfez Belediyeler Birliği, Madra Dağı ve Kaz Dağları Belediyeler Birliği, Edremit Körfezi Belediyeler Birliği, Bilecik Belediyeler Birliği, Bursa İli Belediyeler Birliği, Meriç Belediyeler Birliği, İstanbul Boğazı Belediyeler Birliği, Üçgöl Havzası Belediyeler Birliği, Gebze Belediyeler Birliği'dir.

Birlik merkezi açısından en fazla belediye birliği İstanbul'dadır. İstanbul'da 4 belediye birliği bulunmaktadır. İkinci sırada 3 belediye birliği ile Balıkesir ili gelmektedir. Bunu 2 belediye birliği ile Bursa ili izlemiştir. Bilecik, Edirne, Kocaeli, Tekirdağ illerinde birer adet belediye birliği kurulmuştur. Çanakkale, Kırklareli, Sakarya ve Yalova illerinde ise belediye birliği bulunmamaktadır.

1.4. KURUMA İLİŞKİN BİLGİLER

MBB, Ağustos 2017 itibarıyla 187 belediyenin üye olduğu en büyük bölgesel birliktir.

1.4.1. Kuruluş ve Tarihi Gelişimi

Marmara Denizi'ne ve boğazlara kıyısı olan 45 belediye, tek tek belediyelerin sınırlarını aşan çevre sorunlarına çözüm bulmak ve Marmara Denizi'nin kirlenmesini önlemek amacı ile 1973 yılında bir araya gelerek ortak hareket etme kararı almıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda, 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 7. Fıslı (133-148. maddeleri) çerçevesinde "birlik" kurulması kararlaştırılmıştır. Marmara Belediyeler Birliği, 2 yıllık bir hazırlık sürecinden sonra, 25 Nisan 1975 tarihinde "Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği" adıyla kurulmuştur. MBB'nin merkezi, başlangıçta İzmit olarak kabul edilmiş; 25 Mayıs 1977 tarihinde yapılan Birlik Genel Kurulu kararı ile İstanbul'a taşınmıştır.

MBB, Türkiye'de demokratik yerel yönetim anlayışının gelişmesi, belediyelerin yetki ve kaynaklarının artırılması, yerel yönetimlerde çevre bilincinin geliştirilmesi, belediyelerin ortak sorunlarına işbirliği içinde çözüm bulunması, büyükşehir belediyelerinin kurulması, belediyelerin uluslararası yerel yönetim kuruluşlarında temsili gibi konularda öncülük yapan, bölgesel ölçekte, Türkiye'nin en eski ve kapsamlı belediyeler birliğidir.

MBB, kuruluşundan bu yana, değişik siyasi partilerden seçilmiş belediye başkanları ve meclis üyeleri arasında, uzlaşma ve birlikte çalışma kültürünün oluşmasında, belediyeler arasında işbirliğinin gelişmesinde önemli roller üstlenmiştir.

MBB, 6'sı Büyükşehir olmak üzere toplamda 13 ilde faaliyet göstermektedir. Bunlar: Balıkesir, Bilecik, Bolu, Bursa, Çanakkale, Düzce, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova'dır.

1.4.2. Yetki, Görev ve Sorumluluklar

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, mahalli idare birliklerinin görev ve yetkilerine ilişkin ayrıntılı bir düzenleme getirmemektedir. Kanun, "mahalli idarelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulamayacağını" (md. 4/4) hükmüne bağlamıştır. Birlik tüzüğüne atıfta bulunmuştur. Bu durumda Marmara Belediyeler Birliği Tüzüğü, yetki, görev ve sorumlulukları belirleyen temel düzenleme niteliğindedir. Birlik Tüzüğü'nde, MBB'nin çalışma alanı ve temel görevleri şöyledir:

1. Üyelerinin hak ve çıkarlarını koruyucu çalışma yapar, yerel yönetimlerin güçlenmesi için çalışır,
2. Belediyelerin ve yerel yönetimlerin çalışma alanlarında ortak eğitim ve araştırma yapar, eğitim ve araştırma merkezi, yerel yönetim akademisi kurar,
3. Yerel yönetim ve şehir yönetimi konusunda dünyadaki gelişmeleri izler, bu konularda toplantı, konferans, seminer, panel, teknik ve mesleki inceleme gibi etkinlikler düzenler; değişim programı, araştırma-geliştirme, benchmarking gibi çalışmalar yapar,
4. Yerel Yönetimler alanında çalışan ve öneriler geliştiren yüksek lisans, doktora tezleri ile araştırma projelerini destekler, bu alanda bilim insanı, uzman ve uygulamacılara araştırma yaptırır, raporlar hazırlar ve yayınlar yapar.
5. Üyelerinin kurumsal kapasitelerini geliştirici çalışma yapar, üyelerine teknik, hukuksal, finansal ve yönetsel danışmanlık hizmeti verir,
6. Belediyeleri ilgilendiren hukuki ve idari düzenlemeler konusunda görüş oluşturur,
7. Üyeleri arasında bilgi ve deneyim paylaşımı sağlar, bu amaçla örnek iyi uygulamaları destekler ve üyeleri arasında yaygınlaştırır; basım ve yayın faaliyetlerinde bulunur,
8. Marmara Denizi ve Boğazları ile ilgili araştırma ve etüt çalışmaları yapar. Bu tür çalışmalara destek verir ve tavsiyelerde bulunur,
9. Çevrenin korunması, atıkların yönetimi, iklim değişikliği politikaları ve enerjinin verimli kullanılması konularında, ortak planlama ve projelendirme çalışmaları yürütür, araştırmalar yapar,
10. Çevre kirliliği ve doğa tahribatıyla mücadele konusunda çalışmalar yapar, merkezi ve yerel yönetim ile diğer kuruluşlarca yürütülen çalışmalara katılır,
11. Tarihi dokunun ve kültürel çevrenin korunması ile ilgili gerekli çalışmaları yürütür ve yürütülen çalışmalara katılır,
12. Doğal afetlere karşı belediyelerce yürütülmesi gereken faaliyetlere ilişkin eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapar, belediyeler arasında işbirliğini geliştirecek çalışmaları yürütür,

13. Birliğin faaliyet alanında ve sürdürülebilir kalkınma hedefi doğrultusunda, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeye katkıda bulunur.
14. Birden fazla üye belediyeyi ilgilendiren, mal ve hizmet alımları ile yapım işlerini, ilgili belediyelerin yetki vermesi halinde, yerine getirir,
15. Ulusal ve uluslararası yerel yönetim kuruluşları, yerel yönetimlerle ilgili kuruluşlar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler ile ortak çalışma ve işbirliği yapar, ilgili bakanlıkların izni ile bu tür kuruluşlara katılır, üye olur,
16. Üyeleri ile diğer şehir ve belediyeler arasında kardeş şehir ilişkilerini geliştirerek, barış ve kardeşliğin gelişmesine katkıda bulunur,
17. Avrupa Birliği ile üyelik müzakereleri çerçevesinde, yerel yönetimlerle ilgili çalışmalara katılır,
18. Sürdürülebilir kalkınma hedefi doğrultusunda üyelerinin yurtiçi ve yurtdışı yatırım fırsatlarından yararlanması için gerekli çalışmaları yapar,
19. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde katılıma açık kültürel, sportif, eğitsel ve bilimsel organizasyon ve yarışmalar düzenler ve/veya düzenlenenlere katılır.
20. İlgili yurtiçi ve yurtdışı merciler nezdinde üyelerini temsil eder,

Bir kamu tüzel kişisi ve yerel yönetim kuruluşu olan MBB, tüzüğünde belirtilen çalışma alanlarında belediyelerin sahip olduğu yetki ve imtiyazlara sahiptir (5355 sayılı Kanun md. 6). Ayrıca MBB, üye belediyelerin yetki devrettiği alanlarda, üyelerini temsil etme ve onlara ortak hizmet sunmaya da yetkisi vardır.

1.4.3. Yönetim Yapısı

MBB yönetim yapısı iki boyutta ele alınmaktadır. Birincisi, yasal düzenleme çerçevesinde oluşturulan birlik organlarıdır. İkincisi ise norm kadro yönetmeliği ve birliğin faaliyet alanları çerçevesinde oluşturulan teşkilat yapısıdır.

1.4.3.1. Organlar

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'na uygun olarak Marmara Belediyeler Birliği'nin organları Birlik Meclisi, Birlik Encümeni ve Birlik Başkanı'ndan oluşmaktadır.

Meclis: Meclis, MBB'nin karar organıdır. Meclis, birlik üyesi belediyelerin meclislerinin kendi üyeleri arasından, birlik tüzüğünde belirlenen sayıda ve gizli oyla seçecekleri üyelerden oluşur. Üye belediyelerin başkanları birlik meclisinin doğal üyesidirler (5355 sayılı Kanun md. 8).

MBB Tüzüğü'nün 13. Maddesine göre meclis; üye belediyelerin başkanları doğal üye olmak üzere, belediye meclislerinin kendi üyeleri arasından veya meclis üyeliğine seçilme şartlarını taşıyan kişiler arasından ve aşağıdaki kriterlere göre seçecekleri ilave üyelerden oluşur:

- A) Nüfusu 500.000'e kadar olan belediyelerde seçecekleri 1 meclis üyesi,
- B) Nüfusu 500.000'den fazla olan belediyelerde seçecekleri 2 meclis üyesi,

Doğal üyelerle birlikte meclisi oluşturur.

Ayrıca, asıl üye sayısının yarısı kadar da yedek üye seçilmektedir. Meclis üyelerinin görev süresi, mahalli idare seçim dönemi ile sınırlıdır. Meclisteki asıl üyeliklerde boşalma olması halinde, MBB başkanı asıl üyeliği boşalan belediyenin yedek üyelerini göreve çağırır. Çağrılacak yedek üye kalmadığı takdirde üye belediyenin meclisi, ilk toplantısında yedek üye seçimi yapar. Birlik meclisinin feshedilmesi durumunda yeniden asıl ve yedek üye seçimi yapılır. Bu üyeler kalan süreyi tamamlar. Belediye başkanlığı veya meclis üyeliği sona erenlerin MBB meclisi üyeliği de sona erer. MBB meclisi üyeliği, üyeliğin düşmesini gerektiren bir sebeple sona erenler, bir sonraki dönemde MBB meclisi üyeliğine seçilemezler.

MBB meclisi her yıl Nisan ve Ekim aylarında, olağan şekilde önceden belirlenen günde ve yerde toplanır. Yılın ilk toplantısı dönem başı toplantısıdır. Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Karar yeter sayısı meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz (MBB Tüzüğü m. 16).

Marmara Belediyeler Birliği meclis üye sayısı 430'dur.

MBB Encümeni: MBB encümeni, MBB Başkanı meclisin kendi üyeleri arasından bir yıl için seçeceği 7 üyeden oluşur. Görev süresi dolan encümen üyeleri yeniden seçilebilir. MBB meclisi üyeliği sona erenlerin MBB encümen üyeliği de sona erer.

MBB başkanı Encümenin de başkanıdır. Başkanın bulunmadığı hallerde Başkanın görevlendireceği encümen üyesi Encümene başkanlık eder. MBB encümeni, en geç ayda bir kez toplanır.

MBB Başkanı: MBB başkanı, MBB Meclisi tarafından seçilir. MBB meclisi, mahalli idareler genel seçim sonuçlarının ilanından sonra yapacağı ilk toplantıda, gizli oyla, belediye başkanları arasından ilk iki yıl için MBB Başkanını seçer. İlk iki yıllık dönem sonunda seçilecek olan MBB Başkanı, gelecek mahalli idare genel seçimlerine kadar görev yapar.

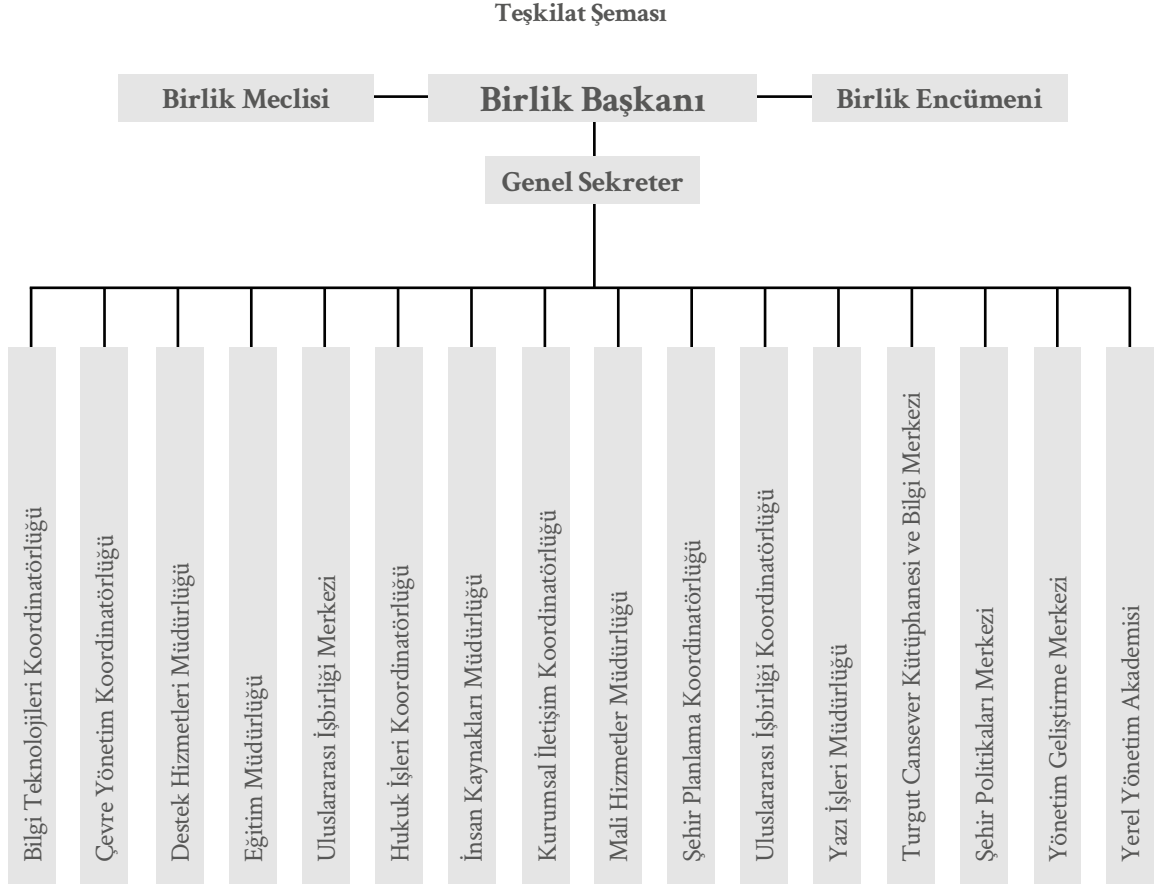
MBB bütçesinin harcama yetkilisi MBB başkanıdır. Kanun'da ve MBB Tüzüğü'nde kendisine verilen görevleri yerine getirir.

Tablo 30: Kuruluştan Günümüze Birlik Başkanları

Adı Soyadı	Görev Dönemi
Ahmet ENÖN (Kurucu)	1973-1975
Erol KÖSE	1975-1977
Ahmet İSVAN	1977-1977
Reşat TABAK	1978-1980
Mehmet Ali BÜKLÜ	1980-1980
Bedrettin DALAN	1984-1989
Nurettin SÖZEN	1989-1994
Ali Talip ÖZDEMİR	1994-1995
Sami GÖKDENİZ	1995-1996
Sefa SİRMEN	1996-1999
Ahmet BAHADIRLI	1999-2002
Hasan AKGÜN	2002-2004
Kadir TOPBAŞ	2004-2009
Recep ALTEPE	2009-2017
Mevlüt UYSAL	2017-

1.4.3.2. Hizmet Birimleri

Marmara Belediyeler Birliği hizmet birimleri, Kanun ve Tüzükle verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak amacıyla norm kadroya uygun olarak, MBB Genel Sekreterinin yönetimi altında yapılandırılmıştır. Buna göre MBB bünyesinde, 5 müdürlük, 6 koordinatörlük, 3 merkez, 1 akademi bulunmaktadır.

Genel Sekreter, Başkanlık adına idari teşkilatın başı olarak, MBB birimlerinin ve hizmetlerinin yönlendirilmesi, yönetilmesi, koordine edilmesi ve denetlenmesi işlemlerinin yürütülmesini sağlar.

Yazı İşleri Müdürlüğü, Meclis ve Encümen toplantılarının organizasyonu, toplantı tutanak ve kararları ile MBB genel yazışmalarının yürütülmesi, arşiv ve kayıtlarının tutulması ile görevlidir.

Mali Hizmetler Müdürlüğü, Birliğin bütçe ve kesin hesabının hazırlanması, gelirlerinin tahsili ve giderlerin hak sahiplerine ödenmesine ilişkin görevleri yürütür.

İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, insan kaynaklarına ve özlük haklarına ilişkin görev ve hizmetlerin yürütülmesi ve koordine edilmesi, Eğitim Koordinatörlüğü ile işbirliği halinde, MBB personeline ve üye belediyelere yönelik eğitimlerin planlanması, organize edilmesi ve gerekli bilgi bankasının oluşturulması görevlerini yürütür.

Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Birliğin verimli ve sağlıklı bir çalışma ortamının oluşturulmasına yönelik destek hizmetlerini yürütür.

Eğitim Koordinatörlüğü, MBB bünyesinde İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü ile diğer birimler tarafından gerçekleştirilen tüm eğitim faaliyetlerinin (sempozyum, seminer çalıştay, panel vb. etkinlikler) yönlendirilmesi, yönetilmesi, koordine edilmesini sağlar.

Bilgi Teknolojileri Koordinatörlüğü, MBB'nin bilgi işlem ve internet altyapısının kurulması, geliştirilmesi, diğer birimlerin çalışanlarına teknik destek verilmesi görevlerini yürütür.

Çevre Yönetimi Koordinatörlüğü, üye belediyelerin ihtiyaçlarına yönelik çevre mevzuatı ve uygulamaları, eğitimleri ile teknik proje danışmanlıkları hizmetlerini ifa eder, sürdürülebilir belediyeçilik alanında araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin yürütülmesi ile koordine edilmesi görevlerini yerine getirir.

Hukuk İşleri Koordinatörlüğü, üye belediyelerin hukuki sorunlarını görüş belirtmek suretiyle danışmanlık yapmak, pratik çözüm önerileri sunmaktır.

Kurumsal İletişim Koordinatörlüğü, Birlik ile ilgili haberlerin yapılması, halkla ilişkilerin yürütülmesi gibi görevleri yapmaktadır.

Şehir Planlama Koordinatörlüğü, üye belediyelere, şehir planlama, kentsel tasarım ve mimarlık alanlarında paylaşımlar, danışmanlık, sorun çözümü, eğitim ve etkinlik koordinasyonunu sağlar.

Uluslararası İşbirliği Koordinatörlüğü, MBB ve üye belediyelerin uluslararası ilişkilerine yön ve destek veren faaliyetlerin yürütülmesi ve koordine edilmesinden sorumludur.

Turgut Cansever Şehir ve Yerel Yönetimler Kütüphanesi, okuyucu ve araştırmacılara kütüphane hizmetleri verilmesini ve ilgili faaliyetlerin yürütülmesini sağlar.

Şehir Politikaları Merkezi, şehir ve yerel yönetimler konusundaki bilimsel araştırmaları destekler; bilim insanı, uzman ve uygulamacılara bu alanda araştırma yaptırır, raporlar hazırlar ve gerektiğinde yayınlar.

Yönetim Geliştirme Merkezi, yöneticilerin interdisipliner bir yaklaşımla, takım kurma, takım çalışması, takım yönetimi, iletişim becerileri, karar alma, problem çözme, motivasyon, zaman yönetimi, proje yönetimi, liderlik, etkili sunuş, protokol kuralları gibi konularda eğitilmelerini ve yeteneklerinin geliştirilmesini sağlar.

Yerel Yönetim Akademisi, Yerel yönetim alanında mevzuat ve vizyon geliştirici çalışmaların yapıldığı, daha çok uygulamaya dönük bir akademi olarak tasarlanmıştır. Dört, sekiz ve oniki hafta süren eğitim programlarının belli bir disiplin ile verilerek belediye çalışanlarının niteliğinin artırılmasını sağlar.

1.4.4. İnsan Kaynakları

Marmara Belediyeler Birliği, insan kaynakları yönetimi açısından belediyelerin bağlı olduğu mevzuata tabidir. MBB; Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik çerçevesinde istihdam edilmektedir. Ayrıca belediyelerde olduğu gibi sözleşmeli personel, hizmet alımı, belediye ve başka kurumlardan görevlendirme yöntemiyle personel çalıştırılabilmektedir. MBB iştiraki olan Marmara Eğitim A.Ş.'de çalışanlar ise özel hukuk hükümleri çerçevesinde istihdam edilmektedirler.

1.4.5. Mali Yapı

MBB'nin temel gelir kaynağı, üye belediyelerinin ödedikleri "katılma payları"dır. Katılma payları, üye belediyelerin en son gelir kesin hesabı üzerinden alınmaktadır.

Katılma paylarının dışında, üye belediyelere sunulan hizmet karşılıkları, MBB tarafından yürütülen projelerden elde edilen gelirler, MBB ortaklık gelirleri, ulusal ve uluslararası fonlardan sağlanan proje gelirleri, yardımlar ve bağışlar yoluyla elde edilen gelirler, diğer gelir kaynaklarıdır.

1.4.6. Teknolojik Altyapı

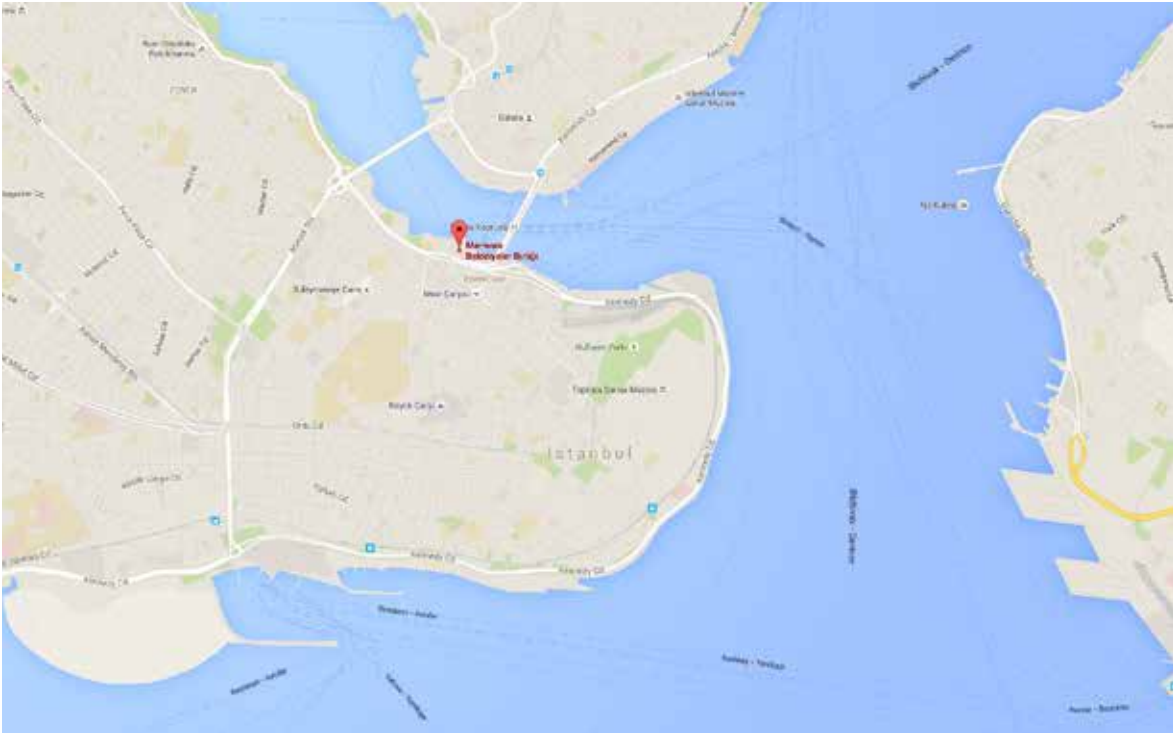
Üye belediyelere yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin üst seviyede olmasına paralel olarak bu tür faaliyetlerde de kullanılan teknoloji yakından takip edilmektedir. Ayrıca, kurum içi çalışmalarda da bilişim teknolojisi yakından takip edilmektedir.

1.4.7. Fiziki Kapasite ve Donanım

Marmara Belediyeler Birliği'nin 1987 yılından beri merkez olarak kullandığı bina Fatih İlçesi sınırlarında ve Haliç kıyısındadır. Eski adı Değirmen Han olan bina, Zindankapı ile Ahi Ahmet Çelebi Camii arasında, Haliç İskelesi (eski Yemiş İskelesi) mevkiinde bulunmaktadır.

İkinci derece tescilli tarihi eser olan bina, 1900-1903 yılları arasında 320 m²'lik zemin üzerine 3 katlı olarak inşa edilmiştir. Uzun dönem ticari amaçlarla kullanılan bina, 1987 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin mülkiyetine geçmiş ve aynı yıl Belediye tarafından, restore edilip "Birlik ve Belediyecilik Eğitim Merkezi" olarak kullanılmak üzere MBB'ye tahsis edilmiştir. 1988 yılında başlayan restorasyon çalışmaları 1990 yılında tamamlanmıştır. Ayrıca 2008 yılında bakım onarım yapılmıştır.

Bina'da çalışma ofislerinin yanı sıra 75 kişilik bir seminer salonu ile 25 kişilik bir toplantı salonu bulunmaktadır.

STRATEJİK
PLAN
2014
2019